

Стратегія розвитку міста Черкаси до 2032 року

ЗМІСТ

1. ВСТУПНЕ СЛОВО ГОЛОВИ

2. ПРОФІЛЬ МІСТА

- Загальний опис міста
- Демографія
- Економіка
- Зайнятість і доходи населення
- Транспортна інфраструктура
- Якість комунальних послуг
- Освіта

3. МЕТОДИКА СТРАТЕГУВАННЯ

4. БАЧЕННЯ, МІСІЯ, ЦІННОСТІ

5. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ, ЦІЛІ ТА ПРОЄКТИ

6. РЕАЛІЗАЦІЯ, ФІНАНСУВАННЯ ТА МОНІТОРИНГ СТРАТЕГІЇ

7. УЗГОДЖЕНІСТЬ СТРАТЕГІЇ ЧЕРКАС ІЗ РЕГІОНАЛЬНОЮ, НАЦІОНАЛЬНОЮ, СТРАТЕГІЄЮ ЄС ТА ГЛОБАЛЬНИМИ ЦІЛЯМИ ООН

Шановні друзі!

Ми живемо в унікальному місті, одному з найкрасивіших міст України, розташованому на берегах древнього Дніпра, з багатою і славною історією, в місті козацької слави і відважних людей.

Визначення майбутнього Черкас, забезпечення його гармонійного розвитку, ефективного використання наявного потенціалу заради забезпечення стабільного, перспективного соціально-економічного розвитку та створення умов для підвищення якості життя мешканців є підґрунтям для розроблення довгострокової Стратегії розвитку.

Стратегія розвитку міста Черкаси до 2032 року - це фундамент майбутнього нашого міста. Це структуровані цінності - яким ми з вами бачимо наше місто в майбутньому, і чіткий план - як ми його зробимо таким.

Стратегія міста відображає змістовні та просторові пріоритети на найближчі 10 років і є основною передумовою для більш детального планування галузей розвитку міста.

Центральний фокус Стратегії розвитку Черкас - людина. Кожен із нас. І створення кращих умов для життя, навчання, роботи кожного городянина. Одночасно - створення яскравого, привабливого, упізнаного образу оновлених Черкас, які будуть знати й любити в Україні та за її межами.

Черкаси – місто, що приділяє особливу увагу людині, місто, філософія якого базується на розвитку особистості та самореалізації, вільному волевиявленні думки. Місто, яке забезпечує високу якість життя мешканців, місто українських традицій та духовності, місто з конкурентоспроможною економікою, що базується на науковому та культурному потенціалі.

Дякую всім, хто брав участь у роботі над Стратегією, знайшов час зробити свій внесок у бачення майбутнього міста.

Попереду велика робота з реалізації Стратегії, ми відкриті до діалогу, нових, креативних ідей. Я впевнений, що спільним зусиллями ми досягнемо нашої мети - зробити Черкаси кращим місцем для життя.

Анатолій БОНДАРЕНКО
Черкаський міський голова

ПРОФІЛЬ МІСТА

Загальний опис міста

Черкаси - адміністративний центр Черкаської області, один з найбільших адміністративних і культурних центрів центральної України. Є значним промисловим центром Центрального економічного району.

Черкаси розташовані на правому березі головної водної транспортної артерії України — річки Дніпро. Місто простяглось на 17 км уздовж берега Кременчуцького водосховища, завширшки Черкаси близько 8 км. Загальна площа міста: 7759 га (77,59 кв. км.)

Засновані Черкаси в 1286 році.

Місто є одним з історичних центрів України, колискою становлення українського козацтва, демократичних традицій та народовладдя.

Протягом усього свого існування Черкаси неодноразово ставали центром національно визвольного руху. 1791 року місто отримало магдебурзьке право, хоч існує версія, що такий привілей Черкаси мали й раніше.

Черкаська міська територіальна громада утворена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року в Черкаському районі Черкаської області. До складу громади ввійшла Черкаська міська рада, що об'єднувала два населених пункти, які і стали членами громади:

- місто Черкаси
- селище Оршанець (навчальний центр Державної прикордонної служби України).

КАТОТТГ (кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад): UA71080490000022110

У зоні економічного впливу м.Черкаси, як обласного та районного центру, на території 6878,0 км² розташовано 26 територіальних громад, де мешкає понад 597,0 тис. осіб.

Громада межує на півночі та північному заході з Будищенською громадою, на півночі існує невеликий кордон (на Черкаській дамбі) із Золотоніською громадою Золотоніського району. На півночі, північному сході, сході, південному сході, півдні та південному заході її оточує Червонослобідська громада. На південному заході громада має кордон зі Степанківською громадою та на південному заході, заході та північному заході з Руськополянською громадою.

Демографія Черкас

Серед обласних центрів України за чисельністю населення Черкаси посідають 15 місце.

На початок 2021 р. чисельність наявного населення в Черкасах становила 273533 осіб.

Як і в багатьох українських містах, у Черкасах скорочується кількість населення, що є загальнодержавною проблемою. Головними причинами

скорочення населення є міграція та негативне співвідношення між народжуваністю й смертністю.

	Одиниці виміру	2005	2010	2015	2020
Найвнє населення (на кінець року)	осіб	292888	287712	284235	273533
Розподіл наявного населення за статтю (на кінець року)					
Чоловіки	осіб	133466	130610	130138	124638
Жінки	осіб	156955	154635	154097	148895
Середній вік (на кінець року)	років	38,5	39,9	41,2	42,8
Кількість живонароджених	осіб	2290	2721	2663	1693
Кількість померлих	осіб	3424	3259	3314	3738
Природний приріст (скорочення) населення	осіб	-1134	-538	-651	-2045
Міграційний приріст (скорочення) населення	осіб	-15	-200	-722	-87

Як результат вищезазначених демографічних та міграційних процесів, відбулися негативні зміни у віковій структурі населення: дещо зменшилась частка населення молодшої вікової групи, та збільшилась частка населення старшої вікової групи. Відбулося певне «старіння» населення міста: на початок 2021 р. середній вік населення міста становить 42,8 р.

Динаміка вікової структури населення за основними віковими групами

	Розподіл постійного населення за окремими віковими групами (на кінець року), осіб			Демографічне навантаження на 1000 осіб у віці 15-64 роки особами у віці 0-14 та 65 років і старше (на кінець року), осіб	Частка окремої вікової групи у загальній кількості постійного населення (на кінець року), %		
	обидві статі				0-14 років	15-64 роки	65 років і старше
	0-14 років	15-64 роки	65 років і старше				
2005	36897	217540	35984	335	12,7	74,9	12,4
2010	34452	214491	36302	330	12,1	75,2	12,7
2015	37298	202305	42165	391	13,2	71,8	15,0
2019	37405	190027	48233	437,6	13,6	69,5	16,7
2020	36839	188031	46196	441,6	13,5	69,4	17,1

Економіка

Економіка м. Черкаси має індустріальний характер. Структура промисловості має достатній рівень диверсифікації за видами економічної

діяльності та за основними підприємствами. При цьому наявна певна залежність господарського комплексу та бюджету міста від діяльності окремих провідних промислових підприємств.

Основою промислового комплексу м. Черкаси є переробна промисловість. За результатами 2020 р. у структурі реалізації промислової продукції частка продукції переробної промисловості складала 68,2%. В Черкасах розвинена хімічна та будівельна промисловість, машинобудування, металообробка, виробництво мінеральної продукції. Усе більшого значення набувають легка та харчова промисловість, сфера обслуговування. Зростає вплив і цінність інтелектуальної складової в економічному розвитку міста.

В місті ведуть діяльність понад 200 промислових підприємств. Їх частка в загальнообласному обсязі реалізованої промислової продукції в 2020 році становила 35,4% (в 2019 році – 36,8%).

Галузі економіки, в яких зосереджена найбільша кількість підприємств:

- постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 3,1%;
- виробництво хімічних речовин і хімічної продукції -18,4%;
- виробництво харчових продуктів -9,8%;
- машинобудування - 21,1%;
- водопостачання, каналізації, поводження з відходами –2,7%;
- оброблення деревини, целюлозно-паперове виробництво – 9,0%;
- металургійне виробництво – 9,0%;
- виробництво меблів, ремонт і монтаж машин і устаткування – 15,8%;
- легка промисловість – 7,0%.

Найважливіші підприємства за галузями

Машинобудування та металообробка:

- **ПАТ «Черкаський автобус».** Завод виробляє автобуси малого та середнього класів міського, міжміського призначення під торговою маркою «АТАМАН» та вантажні автомобілі на базі шасі та агрегатів виробництва компанії Isuzu Motors Limited (Японія).
- **Державне Підприємство НВК «Фотоприлад»** Основний напрямок діяльності підприємства - розробка, конструювання, виробництво оптико-електронних приладів та спецтехніки для потреб Збройних Сил України та системи охорони здоров'я.
- **ТОВ «Науково-Інженерний Центр «Сканер».** Підприємство спеціалізується на розробці, виробництві, гарантійному та післягарантійному обслуговування складної медичної техніки: кольпоскопів, електрохірургічних високочастотних апаратів, медичних відеосистем, спеціального програмного забезпечення.
- **ТОВ «Черкасиелеватормаш».** Підприємство виготовляє обладнання для сільського господарства та переробки сільськогосподарської продукції: екструдери, олійні преси, норії і транспортери, екструзійні лінії, елеваторне обладнання.
- **ТОВ «Компанія "Метал Інвест».** Компанія в грудні 2011 року ввела в експлуатацію завод гарячого цинкування металокопункцій, що не має аналогів в Україні. Унікальність заводу в розмірах лінії гарячого цинкування, яка обладнана ваннами розміром 14 x 1,6 x 3,2 м, що дозволяє оцинкувати металокопункції довжиною до 14м. Продуктивність заводу 36000 т / рік.
- **ПМВП «Фотоніка Плюс».** Розробник і виробник лазерної апаратури для хірургії та терапії, а також інструменту на основі оптичного волокна.
- Чисельність працюючих становить 35 осіб.

- **НПФ «ОНТФ».** Спеціалізується на виготовленні високоточних оптичних елементів (лінз, призм, дзеркал, пластин, фільтрів та ін.)
- **Дочірнє підприємство «Семпал» ТОВ "Фірма "Семпал Ко ЛТД".** Компанія розробляє і виробляє ультразвукові лічильники тепла і води СВТУ-10М, регулятори температури РТ-10, а також інші прилади та програмне забезпечення.

Хімічна промисловість:

- **ПРАТ «Азот»** Публічне акціонерне товариство «АЗОТ» – один із найбільших вітчизняних виробників мінеральних добрив, виробник карбаміду та іонообмінних смол, аміачної селітри з часткою 36% на внутрішньому ринку.
- **ТОВ «Фабрика агрохімікатів»** Виробництво засобів захисту рослин: гербіцидів, протруйників, фунгіцидів, інсектицидів, регуляторів росту рослин, фумігантів.
- **ТОВ «Хеліос Україна»** Підприємство випускає фарби для дорожньої розмітки ТМ «TRAFFIC», лаки ТМ «Аврора», декоративні лакофарбові матеріали ТМ «МІКС color».
- **ТОВ «Ватфарм»** Товариство виробляє вироби з вати та марлі медичного призначення під торговою маркою «Мальва».
- **ТОВ «Черкаський завод автохімії»** Підприємство спеціалізується на виробництві рідин технічного призначення для автомобільної промисловості під торговельними марками «Вамп», «Sobol», «Полус».
- **ТОВ "Кемікал Елементс Юкрейн"** Завод виробляє хімічні реактиви. Потужності виробництва – до 3 тис. тонн продукції в рік.
- **ТОВ «Юджин Лтд»** Компанія «Юджин Лтд» спеціалізується на переробці пластмас і продажу пластмасових виробів.

Фармацевтична промисловість

- **ТОВ «Юрія-Фарм»** - виробництво лікарських засобів та інфузійних розчинів;

Виробництво неметалевої мінеральної продукції:

- **ТОВ "Завод теплоізоляційних матеріалів «Техно»** Підприємство виробляє негорючу теплоізоляцію на основі кам'яної вати.

Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування:

- **ТОВ «Група Венето».** Підприємство проектує і виготовляє меблі, механізми трансформації для меблів, обладнання для дитячих та спортивних майданчиків, обладнання для баскетбольних залів і майданчиків, ортопедичні та анатомічні матраци.

Харчова промисловість:

- **ТОВ «Альтера Ацтека Мілінг Україна».** Виробництво борошна кукурудзяного та крупи кукурудзяної.
- **ПАТ «Фрау Марта»** Виробництво заморожених овочів та фруктів.
- **ПАТ «Юрія»** Виробництво молочних та кисломолочних продуктів.
- **ПРАТ «Черкаський комбінат хлібопродуктів»** Виробництво борошна пшеничного вищого, першого та другого гатунків, висівок пшеничних.
- **ТОВ «Агрофірма «Поле»** Виробництво круп: пшеничної твердих сортів, кукурудзяної, горохової, пшона.
- **ТОВ «Черкасихліб ЛТД»** Виробництво хліба та хлібобулочних виробів.
- **ТОВ «Світ Ласощів»** Виробництво борошновмісної кондитерської продукції.
- **ТОВ «Бон Буассон Беверідж»** Виробництво безалкогольних напоїв та мінеральної води.

Легка промисловість:

- **ПАТ «Черкаський шовковий комбінат»** Виробництво тканин.

- **ТОВ «Манеж»** Виробництво сучасних зовнішніх та внутрішніх віконних сонцезахисних систем.
- **ПП «Хутрова фабрика «Ант»** Виробництво одягу з хутра.
- **ПРАТ «Лавента»** Виробництво взуття.
- **ПРАТ "ЛЕСЯ УКРАЇНКА"** Підприємство спеціалізується на виробництві жіночого одягу.
- **ТОВ "ВАЙСЕ-СТИЛЬ"** Підприємство спеціалізується на виробництві верхнього одягу.

Оброблення деревини:

- **ТОВ «Гален»** Виробництво паркету.

Целюлозно-паперове виробництво:

- **ПАТ «Графія Україна»** Виробництво етикеток та ярликів з паперу та картону для тютюнових виробів.
- **ТОВ «ММ Пекеджінг Україна»** Виробництво етикеток та ярликів з паперу та картону для тютюнових виробів.

Відновлення відсортованих відходів:

- **ПАТ «Черкасивторресурси»** – Вторинна переробка пластикових виробів.

Водопостачання; каналізація:

- **КП «Черкасиводоканал» Черкаської міської ради** – Збирання, очищення та розподілення води.

Розподілення та постачання електроенергії:

- **ПАТ «Черкасиобленерго»** – Постачання електричної енергії.

Постачання тепла та гарячої води:

- **Комунальне Підприємство Теплових Мереж «Черкаситеплокомуненерго» Черкаської міської ради** – Постачання теплової енергії та гарячої води.
- **Відокремлений Підрозділ «Черкаська ТЕЦ» ПАТ «Черкаське хімволокно»** – Постачання теплової енергії та гарячої води.

Продукція промислового комплексу реалізується всередині країни, а також експортується. У реалізації промислової продукції переробної промисловості переважає:

- виробництво хімічних речовин та продукції (17,3%), (частка галузі в структурі промислового виробництва у 2017-2020 рр. скоротилась з 37,3% до 17,3%);
- виробництво харчових продуктів (12,8%);
- виробництво неметалевої мінеральної продукції (7,4%);
- виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність (5,4%);
- машинобудування (5%)

Обсяг реалізованої промислової продукції підприємствами міста Черкаси за 2020 рік становить 26974,5 млн. грн.

Статус промислового міста обумовлює високий показник реалізованої промислової продукції на одну особу населення, який за 2020 р. залишається вищим за середній показник по Україні на 63,7% та становить 97570,9 грн.

Реалізація промислової продукції на одну особу

Показник, тис. грн	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Черкаська область	57,9	61,5	64,6
Україна	59,3	59,1	59,4
Черкаси	100,9	98,4	97,5

Приріст обсягів реалізованої промислової продукції до відповідного періоду минулого року зафіксований у таких галузях промисловості:

- виробництво харчових продуктів +10,1%;
- текстильне виробництво +38,7%;
- виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність +20,1%;
- виробництво неметалевої мінеральної продукції +1,0%;
- постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря +7,5%;
- водопостачання; каналізація, поводження з відходами +7,1%;

Структура реалізації промислової продукції в м. Черкаси за 2020 рік

Основні напрямки та обсяги реалізації промислової продукції за роками 2018-2020р.

	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Постачання енергоресурсів та води (млн,грн)	9711,8	7971,3	8569,6
Хімічна промисловість (млн, грн)	5201,2	5737,9	4667,7
Харчова промисловість (млн,грн)	3352,3	3125,1	3442,8
Виробництво неметалевої мінеральної продукції	2004,2	1979,6	1998,1
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	1365,1	1209,1	1451,6
Машинобудування (млн,грн)	2266,9	2752,2	1362,2
Легка промисловість (млн,грн)	539,4	571,5	793,2

Підприємництво

За останні декілька років основні показники діяльності суб'єктів підприємницької діяльності зберігають позитивну тенденцію. Кількість середніх та малих, в т.ч. мікро- підприємств, до 2020 року поступово збільшувалась. У 2020 році загальна кількість підприємств дещо зменшилась, зокрема малих та мікропідприємств, при цьому тенденція до зростання кількості середніх підприємств зберігається.

Кількість суб'єктів підприємницької діяльності за розмірами

Рік	Всього	Великі	Середні	Малі	СПД-фізичні особи
2018 рік	4339	5	154	4180	14859
2019 рік	4640	5	178	4457	15313
2020 рік	4596	3	186	4407	15837

Зберігається позитивна тенденція щодо збільшення кількості зайнятих працівників, що в свою чергу свідчить про певні позитивні зрушення з детинізації місцевої економіки. Кількість зайнятих у юридичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності та у підприємців – фізичних осіб з 2018 року зросла на 6,5%.

Кількість зайнятих працівників на підприємствах - суб'єктах підприємницької діяльності міста та у фізичних осіб – підприємців міста Черкаси

Рік	Разом зайнятих працівників, осіб	Кількість зайнятих працівників на великих підприємствах, осіб	Кількість зайнятих працівників на середніх підприємствах, осіб	Кількість зайнятих працівників на малих підприємствах, осіб	Кількість зайнятих працівників у фізичних осіб підприємців, осіб
2018	86311	9548	26764	18893	31106
2019	92151	9680	31397	20264	30810
2020	91987	9420	32024	19733	30810

Одним із важливих показників, що характеризує ефективність розвитку підприємництва є обсяг реалізованої продукції (товарів і послуг). Суб'єктами господарювання міста Черкаси (юридичними особами) у 2020 році реалізовано продукції (товарів, послуг) на суму 90048,6 млн.грн, що на 5,1% більше проти попереднього року.

У тому числі малі підприємства реалізували продукції (товарів, послуг) на 23984,6 млн. грн, що на 4,3% більше ніж у 2019 році. Як зазвичай, через вищу швидкість обігу коштів більше половини цього обсягу забезпечено в сфері торгівлі та посередництва.

Обсяг реалізованої продукції (товарів і послуг) суб'єктами малого підприємництва міста Черкаси

Найменування показників	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Обсяг реалізованої продукції, товарів, послуг (без ПДВ та акцизу), тис. грн.	21980107,6	22980585,2	23984651,0
Питома вага реалізованої продукції (робіт і послуг) малими підприємствами - юридичними особами міста Черкаси від загального обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) малими підприємствами - юридичними особами Черкаської області, %	55,5%	54,4%	53,7%
Питома вага реалізованої продукції (робіт і послуг) малими підприємствами - юридичними особами міста Черкаси від загального обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) підприємствами - юридичними особами міста Черкаси всіх форм власності, %	33,4%	27,4%	26,6%

Питома вага продукції малих підприємств до загального обсягу реалізованої продукції дещо знизилася. Слід враховувати, що на такий самий відсоток зросло виробництво на великих підприємствах.

Зовнішня торгівля

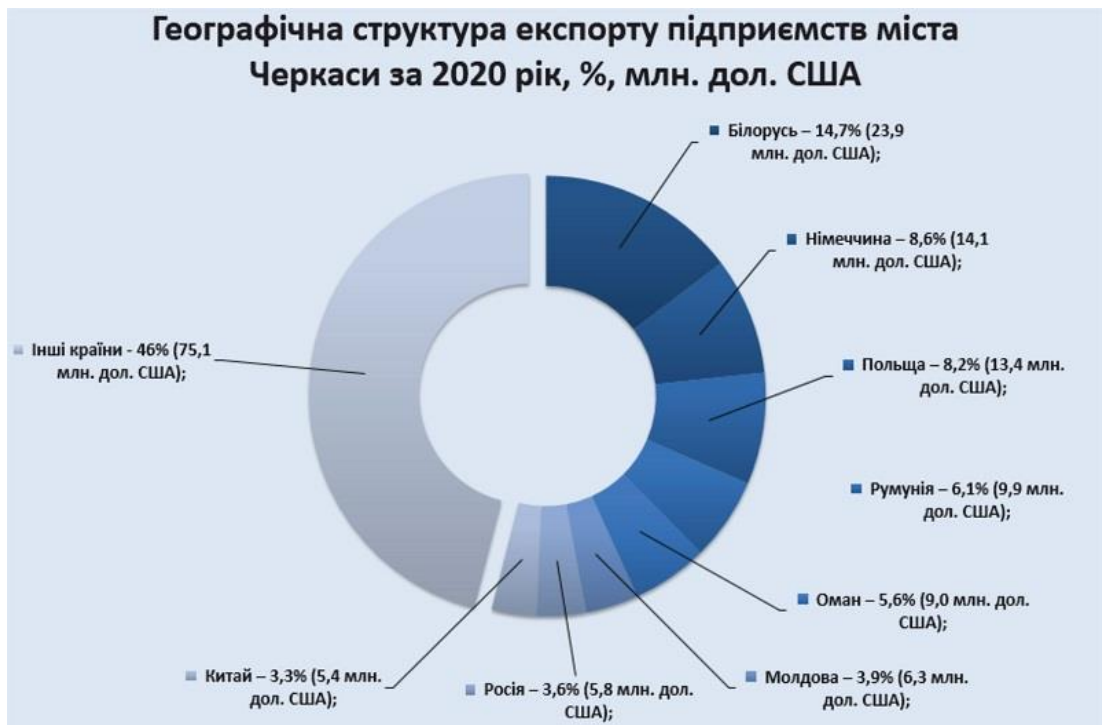
У 2020р. обсяг експорту товарів, здійсненого учасниками зовнішньоекономічної діяльності, склав 162946,4 тис. дол. США, що становило 20,1% експорту області, імпорту товарів – 486129,6 тис. дол., або 71,3 % імпорту області. Негативне сальдо зовнішньої торгівлі склало 323183,2 тис. дол. Обсяг експорту у порівнянні з 2019р. збільшився на 6,1%, імпорту – на 3,3%. Зовнішньоторговельний оборот за 2020 рік становив 649076 тис. дол. США.

Зовнішньоторговельні операції з товарами здійснювались з партнерами зі 110 країн світу. У 2020 році 143 підприємства міста Черкаси експортували свою продукцію за кордон.

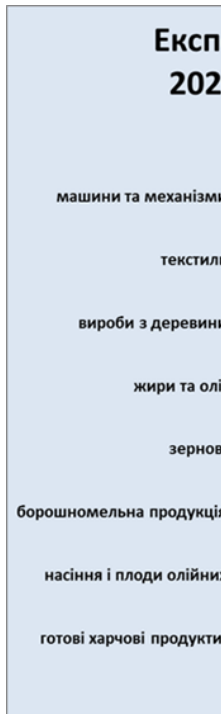
Географічна структура експорту підприємств міста Черкаси у 2018-2020 роках, млн. дол. США

Експорт	Білорусь	Німеччина	Польща	Румунія	Молдова	Росія	Китай	Азербайджан
2020	23,9	14,1	13,4	9,9	6,3	5,8	5,4	5,0
2019	19,3	12,6	9,7	7,6	6,7	7,2	5,8	5,2
2018	20,5	10,1	17,3	9,4	6,3	6,9	2,8	1,6

Товарна структура експорту підприємств міста Черкаси у 2018-2020 роках, млн. дол. США

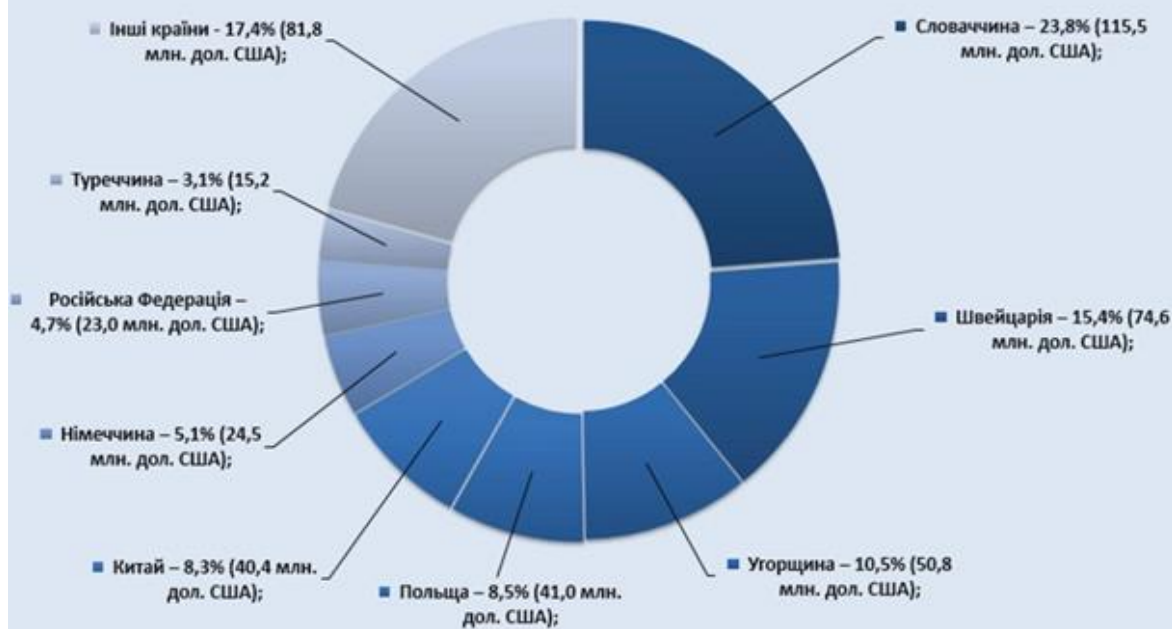
Групи товарів	2018	2019	2020
готові харчові продукти	24,8	21,9	30,5
насіння і плоди олійних	29,4	14,5	21,8
продукція борошномельної промисловості	9,2	8,8	11,9
зернові	11,1	18,8	9,4
жири та олії	9,4	10,2	9,5
вироби з деревини	12,2	12,5	14,9
текстиль	6,1	5,6	4,5
машини та механізми	4,0	7,1	8,9

Географічна структура імпорту підприємств міста Черкаси у 2018-2020 роках, млн. дол. США

Імпорт	Словаччина	Швейцарія	Угорщина	Польща	Китай	Німеччина	Росія	Білорусь
2020	115,5	74,6	50,8	41,0	40,4	24,5	23,0	14,7
2019	86,7	10,9	98,3	59,7	34,1	39,5	37,9	16,3
2018	8,4	2,9	7,7	32,1	39,2	27,5	42,1	8,1

Географічна структура імпорту підприємств міста Черкаси за 2020 рік, %, млн. дол. США

Товарна структура імпорту підприємств міста Черкаси у 2018-2020 роках, млн. дол. США

Групи товарів	2018	2019	2020
механічні машини	36,5	29,7	32,3
палива мінеральні	132,4	257,4	278,8
добрива	8,5	13,5	10,7
транспортні засоби	12,7	19,3	14,3
органічні хімічні сполуки	21,5	18,7	19,9
текстильні матеріали	16,2	17,5	22,6
пластмаси, полімерні матеріали	22,9	19,9	22,7
папір та картон	12,4	9,5	11,0

Інвестиційна діяльність

Прямі іноземні інвестиції

Обсяг залучених з початку інвестування прямих інвестицій в економіку міста станом на 01 січня 2020 р. становив 102,5 млн. дол. США, що на 2,5% менше обсягів на початок 2019 року, (28,7% від загального обсягу по області). Обсяг прямих інвестицій у розрахунку на одну особу населення міста станом на 01 січня 2020 р. становив 374,2 дол. США.

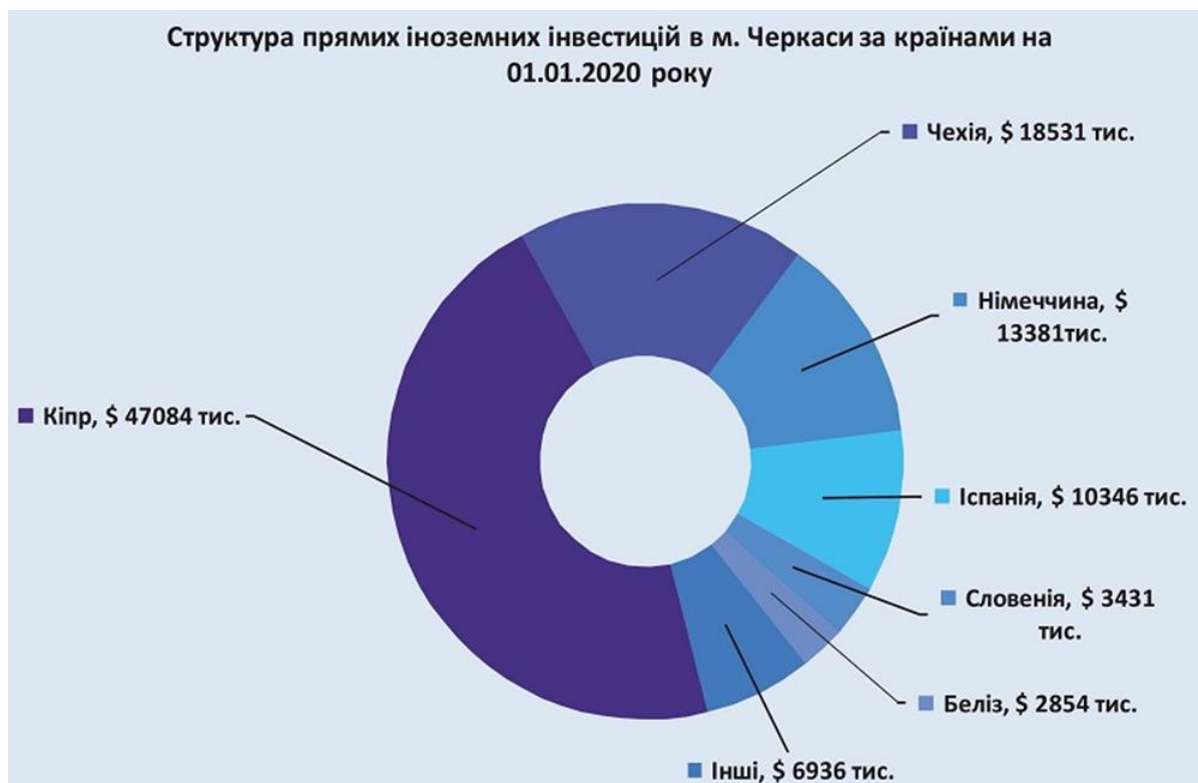
Прямі інвестиції у м. Черкаси за видами економічної діяльності

	Обсяги інвестицій на 01.01.2020	
	тис.дол. США	у % до загального підсумку
Усього	102536,8	100,0
Промисловість	68289,6	66,0
у тому числі		
переробна промисловість	66962,3	65,3
виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	10872,6	10,6
виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	13881,8	13,5
виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	35920,3	35,0
машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування	753,0	0,7
постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	1313,2	1,3
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	4899,8	4,8
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	40,7	0,0
Інформація та телекомунікації	74,1	0,1
Операції з нерухомим майном	25183,0	24,6
Професійна, наукова та технічна діяльність	3357,6	3,3
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	449,6	0,4

Найбільші обсяги прямого іноземного капіталу зосереджено на підприємствах промисловості – 68,3 млн. дол. (66,0% від загального обсягу прямих інвестицій в економіку міста), у т.ч. переробної – 65,3%, а також на підприємствах і в організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном – 25,2 млн. дол. (24,6%).

В місті здійснюють діяльність 98 підприємств які залучали іноземні інвестиції з 31 країни світу.

До основних країн-інвесторів, на які припадає 94,7% загального обсягу прямих інвестицій, належать: Кіпр, Чехія, Німеччина, Іспанія, Словенія, Беліз та Нідерланди.

Капітальні інвестиції

На 01.01.2020р. підприємствами міста освоєно 3053,2 млн. грн капітальних інвестицій, що становить 28,3% загальнообласного обсягу, та на 18,1% більше, ніж у 2018 році. На кожного мешканця міста припало 11079,2 грн капітальних інвестицій (без коштів державного бюджету 8604,7 грн).

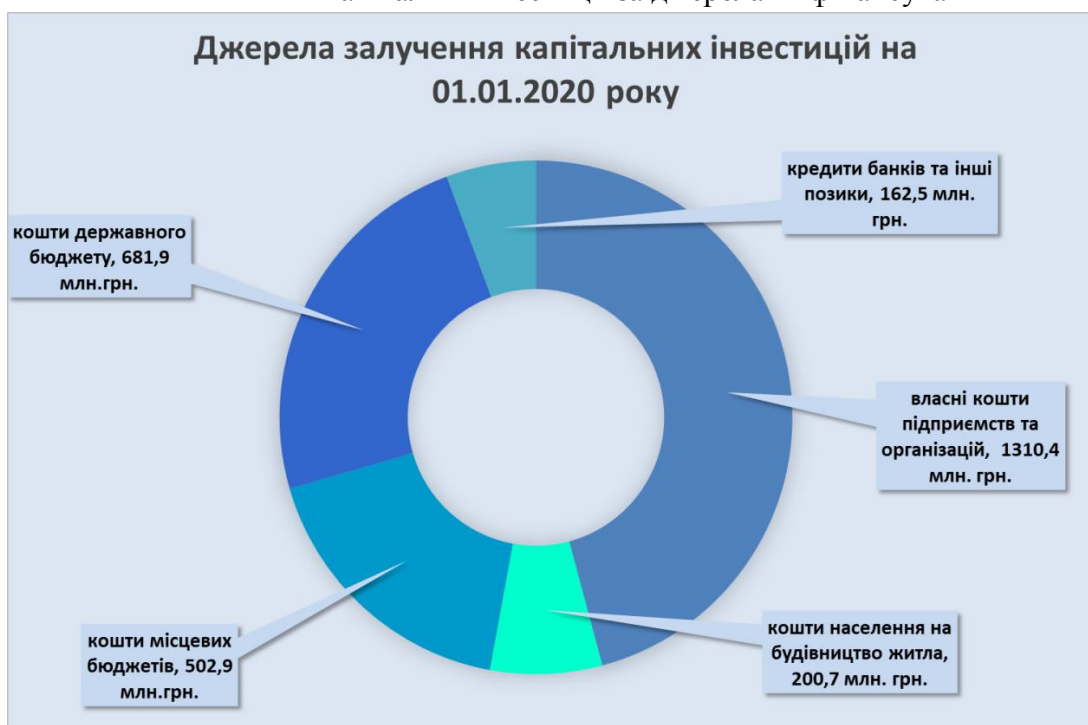

За напрямками освоєння капітальні інвестиції були вкладені переважно в:

- інженерні споруди – 28,2%,
- машини, обладнання та інвентар – 26,8%,
- житлові будівлі – 16,9%,
- нежитлові будівлі – 15,8%,
- транспорт – 6,9%.

Капітальні інвестиції за джерелами фінансування

Аналіз капітальних інвестицій за джерелами фінансування показує, що основним джерелом інвестування продовжують залишатися власні кошти

підприємств та організацій – 42,9% загального обсягу. Частка капітальних інвестицій, освоєних за рахунок коштів місцевих бюджетів становить 16,5%, коштів державного бюджету – 22,3%, кошти населення на будівництво житла складають 6,6%, кредити банків та інші позики, становлять 5,3% у загальному обсязі капітальних інвестицій.

Надходження до бюджету

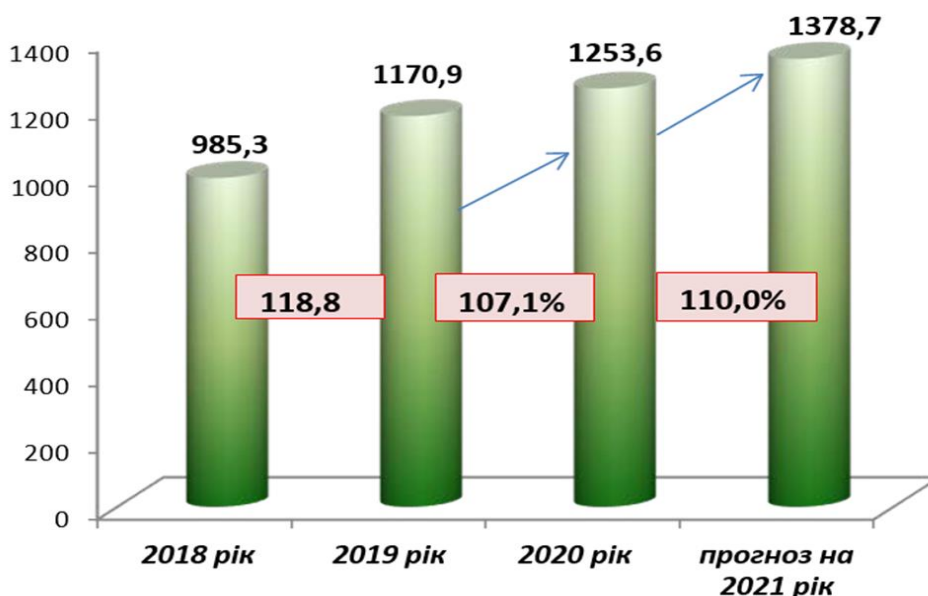
За останні 5 років доходи бюджету м.Черкаси (без офіційних трансфертів) мають тенденцію до стабільного значного збільшення. Так, доходи загального фонду бюджету Черкаської міської територіальної громади станом на 01.10.2021 у порівнянні до аналогічного періоду 2020 року зросли на 17,9%.

Доходи бюджету по рокам

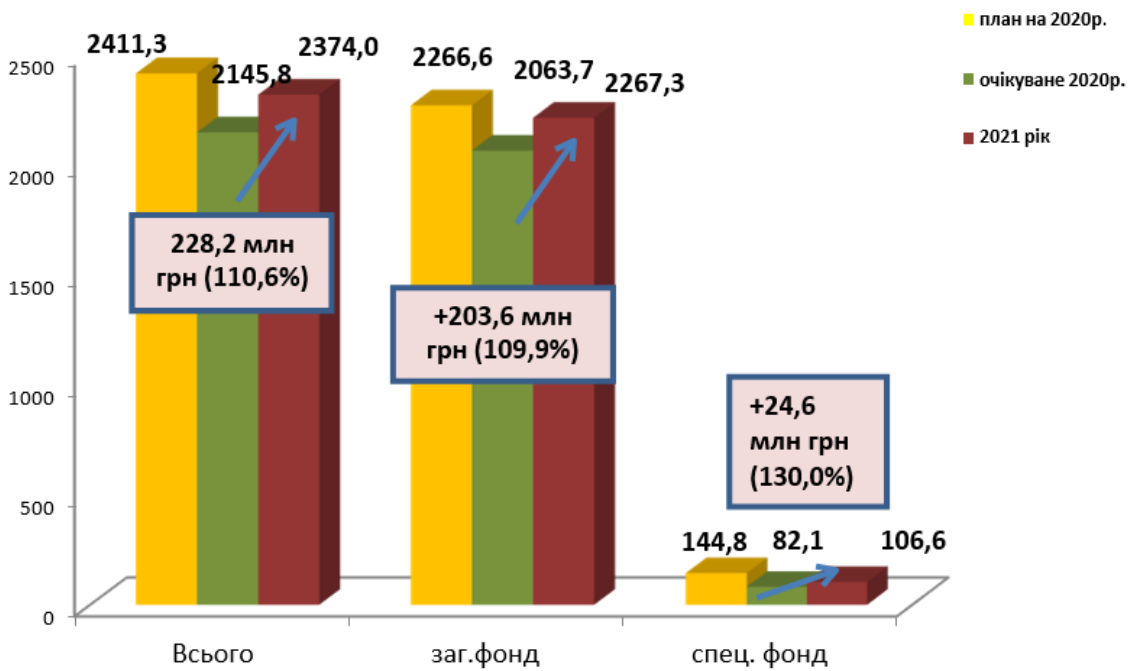
Показник, грн	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Доходи до бюджету	3259,2 млн	3103,8 млн	2708,3 млн
Видатки бюджету	3258,7 млн	3117,5 млн	2721,0 млн

Найбільше зросли надходження по ПДФО - на 20,8 %, по єдиному податку - на 19,2%, по платі за землю на 15,8 % та по податку на нерухоме майно на 48,9%.

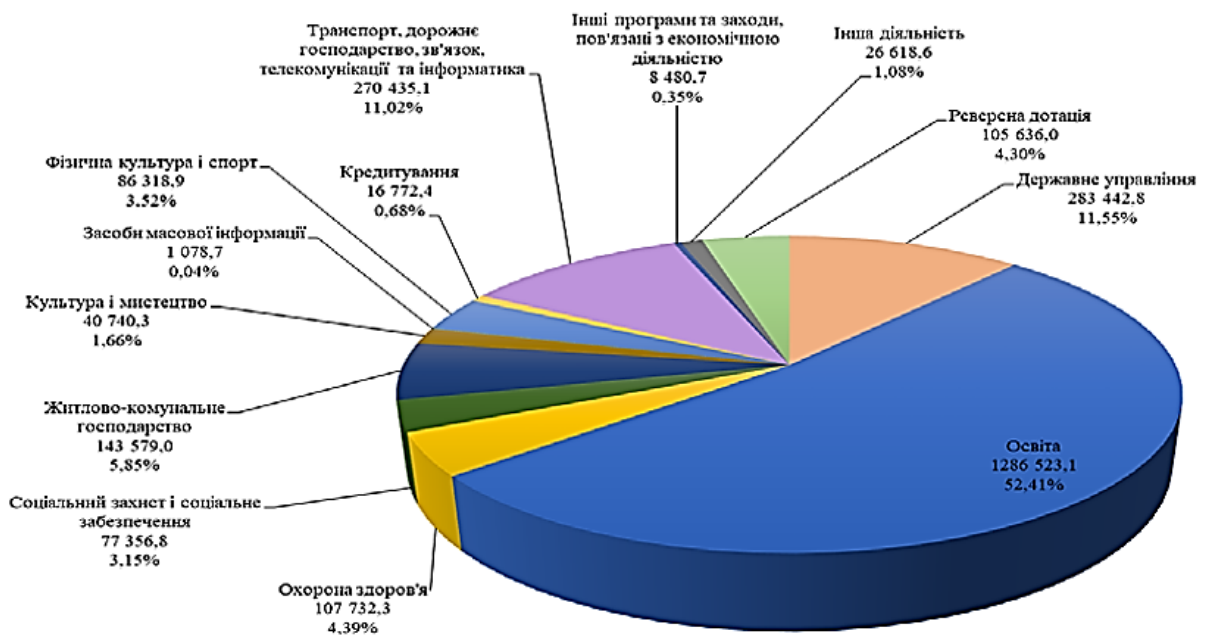
Динаміка надходження ПДФО до бюджету м.Черкаси (млн грн)

Показники доходів бюджету м. Черкаси на 2021 рік (без офіційних трансфертів, млн грн)

Структура видатків та кредитування міського бюджету на 2021 рік по загальному фонду (тис.грн.)

Зайнятість і доходи населення

Зберігається позитивна тенденція щодо збільшення кількості зайнятих працівників, що в свою чергу свідчить про певні позитивні зрушення з детінізації місцевої економіки. Кількість зайнятих у юридичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності та у підприємців – фізичних осіб з 2018 року зросла на 6,5%. Питома вага зайнятого населення в м. Черкаси значно більше, ніж в середньому по Черкаській області (33,6% та 19,6% відповідно).

Показники ринку праці

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Зайняті, осіб	86311	92151	91987
Офіційно безробітні (н.к.п.), тис. осіб	2,2	2,0	3,6
Працевлаштовано, тис. осіб	4,9	5,2	2,6
Кількість вакансій (н.к.п.), одиниць	487	248	262
Навантаження на одну вакансію	5	8	14
Середньомісячна заробітна плата, грн	8033	10094	11409

Середньомісячна номінальна заробітна плата штатного працівника підприємств, установ та організацій у 4 кварталі 2020р. порівняно з 4 кварталом 2019р. збільшилась на 13,0% і становила 11409 грн, що у 2,3 рази вище рівня мінімальної заробітної плати (5000 грн) та склала 105,9 середньообласного рівня.

Вакансії за видами економічної діяльності:

- Працівники переробної промисловості - 30%
- Працівники торгівельної та обслуговуючої сфери - 21%
- Працівники освітньої сфери - 4%
- Працівники будівельної галузі - 6%
- Інші - 39%

Вакансії за заробітною платою (згідно даних порталу *work.ua*)

- 60% - 8,0 - 16,0 тис.грн.
- 23% - 2,5 - 8,0 тис. грн.
- 17% - більше 16 тис. грн.

Транспортна інфраструктура

Черкаси характеризуються розвиненою транспортною інфраструктурою. В місті функціонують практично всі види транспорту: залізничний, автомобільний, електричний, повітряний, водний.

Протяжність міських доріг із твердим покриттям становить 270,1 км. Понад 70% населення міста користується послугами громадського транспорту. Ключовим видом громадського транспорту в м. Черкаси є автомобільний, на який припадає майже дві третини всіх пасажирських перевезень в місті. Загальна кількість маршрутів автобусного громадського транспорту – 22. Загальна протяжність існуючої транспортної автобусної мережі складає 358,5км по осі вулиць у межах міста. Кількість зупинок громадського автотранспорту сягає 395 шт. Автобусні перевезення забезпечують 190 одиниць рухомого складу.

Тролейбусний транспорт забезпечує близько третини пасажироперевезень. Існуюча протяжність тролейбусних маршрутів складає 127,7 км по осі вулиць. Кількість маршрутів тролейбусного руху - 15. На маршрутах задіяно до 54 одиниць рухомого складу. Це складає 54 % від максимально можливого.

Через місто проходить національна автомобільна дорога Золотоноша Черкаси - Сміла - Умань (Н-16), яка забезпечує головні транспортні зв'язки міста із зовнішньою автомобільною мережею України. П'ять міських автовокзалів обслуговують пасажирів як внутрішньодержавного, так і міжнародного сполучення. Забезпечується автобусне сполучення з населеними пунктами Черкаської області, обласними центрами України та містами за кордоном держави.

Містом проходить залізниця, що зв'язує дві швидкісні магістралі — Київ-Харків та Київ-Дніпропетровськ. Залізниця проходить дамбою та мостом через Кременчуцьке водосховище, що є стратегічним об'єктом державного значення. Пасажирським терміналом міста є залізнична станція «Черкаси» з пропускною потужністю 3 тис. осіб на добу. Вантажний термінал залізничної станції «Черкаси» - вантажна станція 1класу, розташована на ділянці ім.Т.Шевченка – Гребінка. Основним призначенням станції є виконання вантажної та комерційної

роботи: приймання для перевезення, зберігання, навантаження, вивантаження, сортування та видача вантажів.

Річковий транспорт представлений ПАТ «Черкаський річковий порт», який розташований на правому березі Кременчуцького водосховища та обслуговує переважно вантажні перевезення.

Повітряний транспорт представлений КП «Аеропорт Черкаси» класу «В», що розташований у південно-західній частині міста і займає територію 174,463га, має одну штучну злітно-посадкову смугу розміром 2500м x 42м з асфальто-бетонним покриттям та другу ґрунтову. На даний час аеропорт не обслуговує авіарейси та знаходиться на реконструкції.

Транспортні переваги міста:

Місто розташоване в центрі України, на перетині важливих транспортних магістралей України та Європи, що проходять з півночі на південь (з країн Балтії і Скандинавії у Південно-Східну Європу), та з заходу на схід (з країн Західної і Центральної Європи в Росію та країни Середньої Азії). Містом пролягають автошляхи загальнодержавного значення.

Черкаси – є одним з портових міст на Дніпрі. Головна річкова судноплавна артерія, що проходить територією України з півночі на південь, по суті, є водною частиною міжнародного транспортного коридору № 9. У перспективі за спільної зацікавленості Євросоюзу, прибалтійських країн, Польщі та Білорусі у проведенні гідротехнічних робіт Дніпро разом з Дніпро-Бузьким каналом, Бугом і Віслою з однієї сторони, в поєднанні з Західною Двіною та Даугавою — з іншої, може стати економічно вигідним водним коридором між Чорним та Балтійським морями. Відповідно і зростає потенціал Черкас як потужного порту на Дніпрі.

Комунальна інфраструктура та якість послуг

Рейтинг задоволеністю якістю послуг

Черкаси входять до ТОП-10 міст за індексом задоволеності якістю сфер та послуг, що складається за результатами опитування населення щодо якості та розвитку інфраструктури, доступності різних послуг, стану транспортної системи, торговельної, соціальної, культурної та спортивної сфер, діяльності поліції, екології.

Сьоме всеукраїнське муніципальне опитування, яке було проведено Соціологічною групою «Рейтинг» від імені Міжнародного республіканського інституту у вересні 2021 року серед обласних центрів України показало наступне рейтингове місце Черкас:

У зведеному рейтингу м. Черкаси за якістю життя, надання послуг і комфортом (всього 22 показники) посіли 9-те місце. Індeksi задоволення жителів Черкас якістю комунальних послуг, інфраструктурою та гуманітарною сферою, у порівнянні з попередніми роками, покращились по всіх напрямках.

Загалом, з усіх показників рейтингового опитування Черкаси входять у 10-ку міст України, маючи середній рівень підтримки розвитку міста, міської влади та наявної якості життя.

Рейтинг комфортності міст України «Де жити добре»

Місто Черкаси посіло 6 місце у рейтингу найкомфортніших міст України з 24-х за версією видання «Фокус» у жовтні 2021 року.

Серед критеріїв, за яким и оцінювалися міста: економічні показники, наявність рейтингових навчальних закладів, якість муніципальних послуг, стан екології, тривалість життя, показники захворюваності на COVID-19 та ін.

Укладачі списку найкомфортніших міст відзначили значний прорив Черкас у розвитку інфраструктури: реконструкція театру, відкриття першої черги відділення екстреної допомоги у міській лікарні №3, відкриття соціального коворкінгу Digital Cherkasy, ремонт міжквартальних проїздів тощо.

Комунальна інфраструктура

Система електропостачання

Система електропостачання м. Черкас є єдиним енергокомплексом, що входить до Центральної електроенергетичної системи та Об'єднаної Енергосистеми України. Головними енергоджерелами Черкаського енерговузла є Черкаська ТЕЦ та генеруючі потужності КПТМ «Черкаситеплокомуненерго».

Основним виробником електричної енергії на території міста Черкаси є ВП Черкаська ТЕЦ ПАТ «Черкаське Хімволокно». Черкаська теплоелектроцентрально також є найбільшим виробником електроенергії у Черкаській області. Встановлена електрична потужність підприємства становить 200 МВт.

Функції розподілу електричної енергії у місті виконує компанія ПАТ «Черкасиобленерго». Одним з основних постачальників електроенергії до споживачів є ТОВ «Черкасиенергозбут». У місті обслуговуються 120 тисяч побутових та 4 тисячі юридичних споживачів із 135 тис. лічильників.

Система теплопостачання

Теплопостачання та гаряче водопостачання міста Черкаси здійснюється переважно централізованими системами. Джерелами централізованого теплопостачання багатоквартирного житлового фонду, підприємств, організацій та закладів обслуговування міста є ВП «Черкаська ТЕЦ» ПАТ «Черкаське хімволокно» та місцеві опалювальні котельні, основна кількість з яких знаходиться в експлуатації КПТМ «Черкаситеплокомуненерго». В загальній схемі теплопостачання об'єктів промислового сектора м. Черкаси незначна частка теплового потоку забезпечується відомчими котельнями підприємств міста. Садибна житлова забудова в основному забезпечується від індивідуальних теплоустановок, та частково від джерел централізованого теплопостачання.

В структурному відношенні річне виробництво теплової енергії у місті Черкаси розподіляється таким чином: ВП Черкаська ТЕЦ ПАТ «Черкаське Хімволокно» – до 71%, КП «Черкаситеплокомуненерго» – близько 29%.

В даний час Черкаська ТЕЦ забезпечує тепловою енергією та гарячим водопостачанням 30 дитячих садочків, 22 школи, 14 лікувальних закладів, 85 бюджетних установ та 789 житлових будинків міста. КП «Черкаситеплокомуненерго» надає послуги з опалення та гарячого водопостачання у 470 будинків міста, 125 бюджетних організацій та 587 підприємств та організацій.

Система водопостачання

Водопостачання та водовідведення міста дійснюється КП «Черкасиводоканал».

Загальна чисельність населення, яка отримує послуги з водопостачання — 228 тис. осіб. Загальна чисельність населення, яка отримує послуги з водовідведення — 229 тис. осіб.

КП «Черкасиводоканал» щодня подає споживачам 70-80 тис. м³ питної води.

Персоналом підприємства обслуговується:

- Дніпровська водоочисна станція потужністю 90 тис.куб.м води на добу;
- насосна станція III-го підйому;
- 469,2 км водопровідних мереж і водоводів;
- 277,4 км каналізаційних мереж і головних колекторів;
- 45 підвищуючих насосних станцій;
- 17 каналізаційних насосних станцій.

Система газопостачання

Система газопостачання є державним майном, яке використовується для забезпечення розподілу природного газу, не підлягає приватизації, обліковується на балансі АТ «ЧЕРКАСИГАЗ» та обслуговується згідно з договором.

Власником державного майна є держава в особі Міністерства енергетики та вугільної промисловості України.

Станом на 01.01.2021 року підприємство забезпечує на території міста газопостачання до: 89306 квартир, 17350 приватних будинків, 371 комунально-побутових підприємств.

Житловий фонд міста

	Одиниці виміру	2018	2019	2020
Загальна площа житлових приміщень	тис.м ²	5830	6104	5915
Житлова площа житлових приміщень	тис. м ²	3436	3604	3481
Кількість квартир	одиниць	109014	113755	110414
Загальна площа квартир	м ²	5606303	5883953	5742912
Житлова площа квартир	м ²	3307629	3481567	3387436
Кількість житлових будинків	одиниць	13771	13895	13138
Питома вага обладнаної загальної площі житлового фонду				
водопроводом	%	85,7	86,0	85,3
каналізацією	%	85,7	86,0	85,3
опаленням	%	86,7	86,5	86,0
газом (включаючи балонний)	%	91,1	90,0	88,5
гарячим водопостачанням	%	78,3	77,1	75,9

Освіта

Структура освітніх закладів міста представлена:

- 12 закладами вищої освіти;
- 4 професійно-технічними навчальними закладами;
- 36 загальноосвітніми навчальними закладами;
- 54 дошкільними закладами;
- 8 закладами культури, 14 закладами бібліотечної системи та 8 спортивними школами системи позашкільної освіти.

Сучасна структура вищої освіти Черкас, крім академічної, охоплює навчально-наукові та науково-дослідні інститути, науково-дослідницькі центри, аспірантуру і докторантуру, що дають можливість задовольнити запити молоді у виборі напряму наукових досліджень; центри довузівської та післядипломної освіти.

У місті функціонують 12 вищих навчальних закладів, де навчаються понад 17 тис студентів та 4 державні заклади професійно-технічної освіти, де здобувають освіту 1,7 тис учнів.

Усі заклади відкриті для співпраці з бізнесом в частині надбання практичних знань студентів. Для бізнесу існують широкі можливості у розробці спільних навчальних програм з професійно-технічними навчальними закладами для цілеспрямованого навчання необхідним кваліфікаціям та технічним професіям.

Міські заклади освіти Черкас готують студентів за багатьма спеціальностями та за різними освітніми програмами.

Провідні навчальні заклади Черкас:

Назва вузу	Кількість студентів	Навчальна структура
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького	5885	До складу університету входять 8 навчально-наукових інститутів та 2 факультети. Навчально-наукові інститути: - ННІ іноземних мов - ННІ історії і філософії - ННІ економіки і права - ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва - ННІ природничих та аграрних наук - ННІ фізичної культури, спорту і здоров'я - ННІ української філології та соціальних комунікацій - ННІ фізики, математики та комп'ютерно-інформаційних систем - Психологічний факультет - Факультет обчислювальної техніки, інформаційних та управляючих систем
Черкаський державний технологічний університет	3300	Факультети: - Комп'ютеризованих технологій машинобудування та дизайну - Електронних технологій - Інформаційних технологій і систем - Будівельний

		<ul style="list-style-type: none"> - Харчових технологій та сфери обслуговування - Економіки та управління - Лінгвістичний - Навчально-науковий центр по роботі з іноземними студентами - Навчально-науковий центр післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки
Східноєвропейський університет економіки і менеджменту	1500	<p>У структурі Східноєвропейського університету економіки і менеджменту функціонують такі кафедри:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кафедра маркетингу, фінансів, банківської справи та страхування - Кафедра економіки, обліку і оподаткування - Кафедра менеджменту і адміністрування - Кафедра готельно-ресторанної справи та туризму - Кафедра дизайну. - Кафедра теорії і практики перекладу та іноземних мов - Кафедра інформаційної, бібліотечної, архівної справи та соціально-гуманітарних дисциплін - Кафедра публічного права - Кафедра приватного права
Черкаський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи» Черкаський інститут банківської справи	516	<p>Факультет управління та права:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кафедра фінансів та банківської справи - Кафедра обліку і оподаткування - Кафедра права і соціально-гуманітарних дисциплін - Кафедра менеджменту та ІТ
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України	3000	<ul style="list-style-type: none"> - Факультет оперативно-рятувальних сил - Факультет пожежної безпеки - Факультет цивільного захисту
Черкаська медична академія	750	<p>Напрямки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Медсестринство - Фармація. Промислова Фармація - Стоматологія - Технології медичної діагностики та лікування

Заклади професійно-технічної освіти Черкас:

Назва професійно-технічного навчального закладу	Кількість учнів, осіб	Перелік спеціальностей, до яких здійснюють підготовку у закладі
Державний навчальний заклад "Черкаський професійний ліцей"	494	<ul style="list-style-type: none"> - Електрозварник ручного зварювання-водій автотранспортних засобів; - Муляр-штукатур; - Слюсар-складальник радіоелектронної апаратури та приладів; - Електромонтажник з освітлення та освітлювальних мереж; - Верстатник деревообробних верстатів.

Держаний навчальний заклад «Черкаське вище училище будівельних технологій»	401	<ul style="list-style-type: none"> - Штукатур; - Лицювальник-плиточник; маляр; - Муляр, електрозварник ручного зварювання; - Монтажник санітарно-технічних систем і устаткування; монтажник гіпсокартонних конструкцій.
Державний навчальний заклад "Черкаський професійний автодорожний ліцей"	423	<ul style="list-style-type: none"> - Слюсар з ремонту автомобілів третього розряду; рихтувальник кузовів; - Водій автотранспортних засобів; - Машиніст дорожньо-будівельних машин; слюсар з ремонту дорожньо-будівельних машин та тракторів; - Секретар керівника (організації, підприємства, установи) першої категорії, оператор поштового зв'язку; - Слюсар з механоскладальних робіт третього розряду; ; - Слюсар з ремонту автомобілів третього розряду; - Машиніст дорожньо-будівельних машин; - Майстер з діагностики та налагоджування електронного устаткування автомобільних засобів.
Державний навчальний заклад "Черкаське Вище професійне училище"	430	<ul style="list-style-type: none"> - Продавець продовольчих товарів; - Виробник м'ясних напівфабрикатів; - Оператор лінії у виробництві харчової продукції (перероблення овочів, фруктів, горіхів); - Кухар; - Офіціант; - Контролер-касир; - Майстер ресторанного обслуговування; - Кондитер; - Тістороб; - Машиніст тістообробних машин; - Оператор комп'ютерного набору;

Міжнародна співпраця

Пріоритетом роботи влади Черкас є стандарти і принципи, якими керуються Рада Європи і Європейський Союз. Підтвердженням цього є проекти, які вже були втілені містом. Зокрема, Черкаська міська рада є активним учасником і партнером міжнародних та Європейських організацій.

З 2012 року Черкаси приєдналися до європейської ініціативи - Угоди мерів, взявши на себе добровільні зобов'язання підвищувати енергоефективність, нарощувати використання відновлювальних джерел енергії та скоротити власні викиди CO₂.

За розвиток та поширення ідей європейської єдності та співробітництва Черкаси отримали визнання від Парламентської Асамблеї Ради Європи: Диплом Ради Європи (2013 рік) та Почесний Прапор Європи (2016 рік).

Протягом останніх років у місті реалізовувались ряд проектів за участі міжнародних організацій

Назва проекту	Опис проекту, включає позначення донорів	Період
Проект з модернізації системи теплопостачання на КП Черкаситеплокомуненерго»	Реалізований за підтримки Європейського Банку Реконструкції і Розвитку. Опис дій в межах проекту: - встановлення котла на біопаливі потужністю 2,5 Мвт.; - технічне переоснащення трьох котелень з заміною котлів на сучасні жаротрубні котли, потужністю 12 Мвт. кожен; - встановлення попередньо ізольованих труб на 17,4 км тепломереж у двотрубному виконанні; - встановлення 109 ІТП у 103 житлових будинках; - встановлення трьох когенераційних машин 1,2 Мвт електричної потужності кожна.	2008-2014
Модернізація водопровідних та каналізаційних насосних станцій КП «Черкасиводо-канал»	Реалізований за підтримки Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Опис дій в межах проекту: - Модернізація двох головних каналізаційних та семи районних каналізаційних насосних станцій”. - Модернізація трьох водопровідних насосних станцій.	2009-2014
Реконструкція мереж водовідведення, впровадження автоматизованої системи управління та будівництво очисних споруд промивних вод на Дніпровській водоочисній станції	Реалізований за підтримки Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Опис дій в межах проекту: - Реконструкція головного каналізаційного колектора по вул.Чигиринській в м.Черкаси; - Реконструкція дільниці головного каналізаційного колектора по вул.Гоголя від вул.Різдвяної до вул.Добровольського в м.Черкаси; - Впровадження автоматичної системи управління технологічними процесами з використанням SCADA	з 2016 року і по цей час

<p>Проект оптимізації муніципальної стратегії модернізації енергетичних мереж міста Черкаси та організація децентралізованого франко-українського співробітництва в галузі енергетики</p>	<p>Реалізований за підтримки Посольства Франції в Україні. В рамках підписаного між Посольством Франції в Україні та Черкаською міською радою меморандуму, в Черкасах був реалізований спільний проект в енергетичному секторі - «Зелене місто – Черкаси». Проект включав до свого складу: Оцінку енергетичної ситуації в муніципалітеті та розробку плану сталого енергетичного розвитку. За результатом роботи над проектом «Зелене місто Черкаси», був представлений комплексний звіт, який дав оцінку поточній ситуації в енергетиці та сталому розвитку міста, та рекомендації з оглядом технічної модернізації систем та менеджменту, для подальшої розробки плану дій міста.</p>	<p>2015-2016</p>
<p>Інвестиційний проект з термомодернізації освітніх бюджетних закладів міста (гімназія №9, ЗОШ №21, ЗОШ№26)</p>	<p>Реалізований за підтримки Північної Екологічної Фінансової Корпорації НЕФКО. У закладах освіти міста, в яких реалізується проект: - Утеплено фасадів – 2176 м2; - Замінено дерев'яних вікон на енергозберігаючі - 2634 м2;</p>	<p>2015-2018</p>
<p>Підвищення енергоефективності у громадських будівлях</p>	<p>Реалізований за підтримки Північної Екологічної Фінансової Корпорації НЕФКО шведською компанією SWECO INTERNATIONAL AB, яка провела обстеження 33 шкіл міста та підготувала техніко-економічне обґрунтування, що стало основою Плану Пріоритетного Інвестування заходів з підвищення енергоефективності в школах міста Черкаси.</p>	<p>2015-2016</p>
<p>Проект «Місцеві ініціативи задля стабільної України (Link)</p>	<p>Регіональний Центр для Центральної та Східної Європи (РЕЦ). Черкаси брали участь в реалізації проекту «Місцеві ініціативи задля стабільної України (Link)», основні умови якого передбачали проведення ряду тренінгів для представників міської ради та реалізацію пріоритетного муніципального енергоефективного проекту.</p>	<p>2016-2017</p>
<p>Проект з дослідження модернізації системи поводження з відходами у м. Черкаси</p>	<p>Фінансувався за рахунок гранту Французької Республіки. В результаті реалізації проекту компанією BETEN INGENIERIE представлено техніко економічне обґрунтування, бізнес-план та варіанти фінансування впровадження модернізованого міського комплексу з управління відходами.</p>	<p>2016 – 2017</p>
<p>Партиципаторний бюджет - можливості для підвищення громадської активності і встановлення належного партнерства з органами влади</p>	<p>Міжнародна громадська організація «Фундація українсько-польської співпраці ПАУСІ». Черкаси одне з «пілотних» міст, що залучені до проекту Фундації ПАУСІ «Партиципаторний бюджет – можливості для підвищення громадської активності». Згідно ідеї партиципаторного бюджету мешканці міста приймають активну участь в облаштуванні територій на яких проживають. Проведення навчань, тренінгів, ознайомчих візитів</p>	<p>2015</p>
<p>Партиципативна демократія та обґрунтовані рішення на місцевому рівні в Україні</p>	<p>Черкаси стали одним з 10-ти учасників проекту, що реалізувався Асоціацією міст України спільно з Норвезькою асоціацією місцевих і регіональних влад за фінансування та підтримки МЗС Норвегії, націленого на підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування у сфері місцевих фінансів. В рамках даного проекту у</p>	<p>2018 рік і по цей час</p>

	м.Черкаси в 2018 році було створено робочу групу, яка працює над вирішенням таких завдань, як забезпечення відшкодування витрат за лікування мешканців інших територіальних громад, переведення окремих закладів на самокупність, впровадження інноваційних технологій на вторинному рівні надання медичної допомоги, впровадження Концепції паркування транспортних засобів на території м.Черкаси.	
Енергоефективність у громадах II	В рамках Механізму Підтримки послуг з енергоефективності для громадських будівель проекту «Енергоефективність у громадах II», який реалізується компанією «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH» за дорученням Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ). заклади охорони здоров'я, підпорядковані Департаменту охорони здоров'я та медичних послуг Черкаської міської ради долучилися до конкурсу щодо проведення термографічного обстеження будівель лікарень, оголошеного у жовтні місяці 2019 року.	2019 – 2020 роки
Європейська енергетична відзнака (ЄЕВ)	Три українських міста, зокрема Черкаси, було відібрано до участі у другому етапі пілотного проекту Європейської енергетичної Відзнаки (ЄЕВ), що реалізується за фінансової підтримки Державного секретаріату Швейцарії з економічних питань (SECO). ЄЕВ є міжнародним інструментом підтримки міст, націлених на стійку енергетичну політику та міський розвиток шляхом раціонального використання енергоресурсів та збільшення частки відновлювальних джерел в енергетичному балансі міста. Для муніципалітетів участь в ЄЕВ вважається цінним підтвердженням проактивної енергетичної політики, а також визнанням високої якості управління містом, що, в свою чергу, є важливим для міжнародних донорів та потенційних інвесторів.	2019 рік і по цей час

Між **Черкасими** та 12 містами в різних країнах світу підписані угоди про співпрацю та встановлено дружні побратимські зв'язки.

Побратими Черкас:

- м. Бидгощ, Польща
- м. Гірін, Китайська Народна Республіка
- м. Мадаба, Йорданське Хашимітське Королівство
- м. Орша, Республіка Білорусь
- м. Петах-Тіква, Держава Ізраїль
- м. Руставі, Республіка Грузія
- м. Сумгаїт, Азербайджан
- Район Ванчжоу, Китайська Народна Республіка
- м. Кушадаси, Туреччина
- Мозирський район, Республіка Білорусь
- м. Фергана, Узбекистан
- м. Ечміадзин, Республіка Вірменія

3. МЕТОДИКА СТРАТЕГУВАННЯ

За час впровадження реформи місцевого самоврядування все сильніше постає питання розвитку громад, їх внутрішніх потужностей і конкурентних переваг. Міста конкурують за інвесторів, партнерів, державну підтримку, якісні професійні кадри. Саме тому місто має ще більше зосередити свій фокус уваги на стратегії, його унікальній пропозиції, які б допомогли йому вийти на сталий розвиток.

Стратегія – це дороговказ. Стратегія – це живий документ, який є співтворчістю мешканців міста, влади та експертів на тему, де ми хочемо бути через 5, 10, 15 ...n років, який працює на місто. Під час стратегування мешканці, влада, бізнес, гуманітарна сфера мають спільно домовитись, даючи відповідь стратегічні питання, і рухатись по цьому дороговказу.

На національному рівні Україна визначила передумови для розробки стратегій містами підписавши міжнародні документи та створивши власне законодавство:

1. Європейська хартія місцевого самоврядування
2. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України»
3. Закон України “Про стимулювання розвитку регіонів”
4. Закон України “Про засади державної регіональної політики”
5. Постанова Кабінету Міністрів України №695 “Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки” та інших галузевих стратегій
6. та інші нормативно-правові акти

Стратегічне планування розвитку громади – це робота над визначенням:

1. Майбутнього образу громади - бачення, місія, цінності, пріоритети
2. Стратегічні та операційні цілі для досягнення визначеного громадою образу;
3. План дій для їх досягнення.

Відповідно Черкаською міською радою, стратегічним комітетом, партнерськими громадськими та дослідницькими організаціями було зроблено чимало кроків для вивчення стану міста та розробки його стратегії:

1. Аналіз стратегічних документів міста - генерального плану, програм соціально-економічного розвитку та їх звітів, соціально-економічний паспорт міста та інші важливі документи місцевого значення для розробки стратегії.
2. Аналіз стратегічних документів регіонального, національного та міжнародного рівня, зокрема Зеленої угоди ЄС та Цілях сталого розвитку ООН
3. Аналіз стратегій інших міст України та закордону
4. Соціологічні дослідження в місті
5. Експертні опитування в місті
6. Стратегічні сесії загальні, секторальні, проектні
7. Публічні консультації
8. Обговорення етапів результатів стратегування на засіданнях стратегічного комітету

Стратегічний процес в громаді

На основі аналізу діючого стану розвитку Черкас та узагальнення уявлень різних цільових груп мешканців була сформована **Стратегічна ідея міста** - його місія, бачення та цінності.

Стратегічне бачення відображає унікальність міста, після впровадження якого воно не може бути скопійоване іншими територіями. Розвиток ідентичності та бренду міста допоможе стати Черкасам конкурентоспроможним у майбутньому.

На основі результатів аналітичного етапу та Стратегічної ідеї були розроблені пріоритети, стратегічні цілі та оперативні завдання.

Стратегічні цілі призначені для конкретизації пріоритетів у середньостроковій перспективі 3-5 років.

Оперативні цілі є найбільш конкретними, що дозволяє пов'язати стратегічну діяльність з поточною та з бюджетним плануванням. Для досягнення стратегічних та оперативних розроблені проекти, що мають бути відображені в цільових програмах міста.

Важливим елементом розробки стратегії стало залучення якомога більшої кількості мешканців міста. Зокрема стратегічні сесії, публічні консультації та наради відбувались у форматі публічних подій із залученням мешканців та роботи з ними через використання методів групового коучингу, світового кафе, мозкових штурмів та презентацій опрацьованих результатів. Учасниками стратегічних сесій були підприємці, чиновники, депутати, представники громадських організацій, лікарі, освітяни, працівники соціальної допомоги, екологи, представники культурної, спортивної сфер, інженери, представники ОСББ, архітектори, забудовники, представники IT-спільноти та інші.

Також важливу роль у розробці стратегії відіграло залучення зовнішніх фахових експертів-аналітиків - як українських, так і міжнародних, що не мають місцевих стереотипів та зв'язків із жодним суб'єктом місцевого розвитку.

У Стратегії також передбачені індикатори успіху, що допоможуть відслідковувати хід реалізації Стратегії та коригувати її у разі потреби. Разом з тим до Стратегії має бути розроблений План виконання Стратегії та Моніторинговий план з можливістю зворотного зв'язку від мешканців, в тому числі через опитування.

Дана стратегія сформована на основі зібраних та проаналізованих даних з публічних подій розвитку міста, стратегічних сесій, публічних консультацій, соціологічних досліджень, експертних опитувань, аналізу стратегічних документів міста, регіону, національного та міжнародного рівня.

4. БАЧЕННЯ, МІСІЯ, ЦІННОСТІ

Бачення міста

Черкаси. Місто води - місто життя

Мешканці та гості міста Черкас асоціюють місто з Дніпром. Не дарма вже зараз часто можна почути фразу про Черкаське море. Тож навколо річки розвивається туристичний напрямок, сфера послуг HoReCa (готелі, ресторани кафе), спортивний, профілактичний, оздоровчий напрямки та в цілому бренд міста. А набережна міста стала меккою туристів - одним із найкращих місць відпочинку та розваг для українців та закордонних гостей. У Черкаси приїжджають на малий вікенд з сусідніх громад, Києва, Дніпра, Харкова інших міст України та із-за кордону.

У Черкасах стрімко розвиваються медико-оздоровчо-рекреаційно-спортивна сфера (МОРС), ІТ-сфера та інші креативні індустрії. В цілому бізнес-сфера міста вийшла на новий якісний рівень завдяки сервісній, інвестиційній підтримці міста, якісній взаємодії освітніх інституцій з підприємствами. Місцевий продукт та послуги якісно представлені не лише на національному рівні, а й за кордоном, що добре стимулює попит і дозволяє розвиватись підприємствам. У місті достатньо кваліфікованих кадрів завдяки внутрішнім освітнім програмам, міжнародним програмам обміну та залученню кращих спеціалістів з інших міст країни.

Через 10 років Черкаси дають можливість комфортного здорового розвитку людині протягом усього життя. Місто всіляко сприяє збереженню екології – розвиває енергоефективність як приватного сектору, так і підприємств, розвиває електротранспорт. Місто оснащене біговими доріжками та вело-інфраструктурою. Розвинені рекреаційні зони - парки, сквери, зони відпочинку, спортивні зони. Площа 700-річчя стала одним з культурних та історичних центрів. В Черкасах людина може повністю розвивати та реалізувати свій потенціал протягом усього життя. Створені та активно діють хаби – центри для ідей і проектів активних громадян, молоді, інститути третього віку, громадські центри для бізнес-ідей.

Місцева влада є взірцем відкритості та прозорості, яка забезпечує якісний системний діалог з громадою, активно залучає представників громадськості, бізнесу, соціальної сфери до прийняття рішень через публічні консультації та інші інструменти участі. Активні громадяни приймають безпосередню участь у розвитку міста. Місто є безпечним, комфортним та інноваційним у системі управління.

Місія

Черкаси – місто, що приділяє особливу увагу людині, місто, філософія якого базується на розвитку особистості та самореалізації, вільному волевиявленні думки.

Місто, яке забезпечує високу якість життя мешканців, місто українських традицій та духовності, місто з конкурентоспроможною економікою, що базується на науковому та культурному потенціалі.

Безпечне та комфортне містом, в якому люди можуть себе всебічно розвивати і реалізовувати протягом усього життя

Цінності

Під час стратегічних сесій мешканці міста висловлювали свої думки щодо основних цінностей, які мають бути фундаментом при розвитку міста. При розробці будь-яких рішень, розробці та впровадженні місцевих програм, наданні послуг, виготовлення будь-яких продуктів, громадяни, підприємці, чиновники, виборні особи, комунальники, медійники, науковці мають пам'ятати і керуватись такими цінностями:

1. Екологія. Черкащани бережуть природу та навколишнє середовище, турботливо дбають про чистоту повітря, води, ґрунтів, лісів та всього, що оточує. Вся інфраструктура міста, дії мешканців допомагають даній цінності існувати на справі.

2. Людина. У Черкасах найвищою соціальною цінністю визнається людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, її безпека та розвиток, втілення особистого потенціалу. Забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком міста.

3. Безпека. Черкаси - це безпечне місто, де мешканці та гості почувають себе комфортно та захищено. Вся безпекова система міста - комунальна, правоохоронна, екологічна - працює як єдиний організм, що формує сприятливе середовище для життя, здоров'я, творчості, економічної та соціальної активності громадян.

4. Реалізація потенціалу. Місто є оазою для розвитку та втілення ідей черкащан, що сприяють індивідуальному та загальному добробуту. Освітні центри, хаби, грантові програми, програми підтримки стартапів, міжнародні програми обміну, приємна атмосфера міста тощо - все це допомагає черкащанам реалізувати свій потенціал на повну.

5. Відповідальність. Черкащани пам'ятають, що окрім можливостей, прав та свобод, вони несуть відповідальність за свої вчинки або бездіяльність. Кожен мешканець є частинкою цілого організму міста і має сприяти його розвитку.

6. Взаємодія. Лише спільними зусиллями місто може розвиватись та йти вперед. Синергія партнерства влади, бізнесу, громадськості та медіа допоможуть побудувати та розвинути місто до омріяного рівня добробуту.

7. Толерантність. Черкаси - місто, що готове чути та сприймати різні думки, погляди та ідеї, бути інклюзивним та відкритим для різних груп населення. Черкаси - комфортне місто для кожного, хто готовий дбати, любити та розвивати свою Черкаську громаду

SWOT-аналіз

Сильні сторони

- Географічне розміщення на перетині транспортних магістралей. Місто знаходиться поруч з Києвом. Найвніше в транспорті сполучення автомагістралями, залізницею з іншими містами області та України.
- Унікальна берегова смуга Дніпра (16 км) та Черкаське водосховище. Водні ресурси міста створюють сприятливі умови для розвитку сфери відпочинку, туристично- рекреаційних потреб, розвитку водних видів спорту, впровадження водного сполучення.
- Найвність зелених зон міста - 31% (2,1 тис. га), зокрема Сосновий бір, створюють умови для відпочинку мешканців міста та розвитку туристично- рекреаційної галузі.
- Найвна індустріальна база (хімічна промисловість, виробництво енергії, переробка).
- Історично Черкаси асоціюються з вільним козацьким містом.
- Активна і розвинена ІТ-спільнота, що культивує розвиток, навчає, конкурує за кращих фахівців
- Розвинена мережа громадських організацій, що представляють інтереси різних груп

Слабкі сторони

- Низький рівень співпраці влади і громади.
- Низька активність громадян.
- Недостатньо громадського простору - місць для спілкування, об'єднання людей за інтересами/
- Низький рівень впровадження сучасних технологій та інновацій.
- Негативне сальдо зовнішньоторговельного балансу.
- Зношеність матеріально-технічної бази ЖКГ, комунальних установ гуманітарної та економічної сфер.
- Недостатнє фінансування галузей
- Відсутність системи «Кругової економіки», плану переробки відходів.
- Нестача робочої сили в галузі робітничих професій
- Негативні міграційні процеси, зокрема відтік молоді і кваліфікованих кадрів за межі міста, країни в цілому
- Відсутність якісних систем профорієнтації молоді
- Відсутність чіткої ідентифікації міста та бренду
- Недостатня кількість якісних туристичних продуктів і системи сервісу
- Незадовільний стан частини доріг обласного і державного значення
- Некомфортне залізничне

	сполучення з великими містами України
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> • Спрощення та прискорення процедур, зменшення корупційної складової через впровадження електронних ресурсів, е-рішень в органах влади. • Можливість надання пільг по місцевим податкам і зборам для пріоритетних галузей економіки. • Розвиток економіки через впровадження смарт-знань та систем • Стимулювання впровадження заходів з енергозбереження та розвиток відновлюваної енергетики • Покращення транспортних мереж і мобільності • Наявність інвесторів та міжнародних фондів, які готові вкладати в прогресивні економічні, інфраструктурні, організаційні та соціальні проекти • Активізація співпраці з прилеглими територіями через можливості ЗУ “Про співробітництво громад” • Розширення міжрегіональної та міжнародної співпраці у обміні досвідом та реалізації спільних проектів • Підтримка розширення національних та міжнародних ринків для локального бізнесу • Промоція робітничих професій. • Тенденція створення громадських просторів, хабів • Розвиток цифрових технологій • Діючі реформи в гуманітарній сфері - освіта, медицина, соціальна сфера, культура тощо. • Популяризація локального туризму, туристичної України на міжнародному рівні 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> • Погіршення інвестиційного рейтингу України з відповідним відтоком фінансово- інвестиційного капіталу. <ul style="list-style-type: none"> • Політична нестабільність, залежність від політичних «баталій» на місцевому рівні. • Нестабільне законодавство. Відсутність чіткої правової бази, що стимулювала б прийняття кардинальних рішень на місцях у різних сферах. <ul style="list-style-type: none"> • Значна „тінізація” бізнесу, низький рівень офіційної заробітної плати, велика кількість незареєстрованих працюючих. • Високі банківські кредитні ставки. • Зниження ділової активності в Україні та регіоні зокрема. • Нестача та відтік кваліфікованих кадрів за межі міста, країни в цілому. • Висока залежність галузей від імпортних енергоносіїв, імпортної сировини та комплектуючих. • Підвищення вартості традиційних енергоносіїв • Існування монополій на сучасному ринку • Низький рівень доходів населення. • Зниження дохідної частини місцевого бюджету та/або збільшення навантаження на місцевий бюджет через делегування частини державних повноважень, а відтак - недофінансування різних сфер розвитку міста. • Зміни клімату та погіршення екологічної ситуації в країні та світі

5. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ, ЦІЛІ ТА ПРОЄКТИ

Пріоритет 1: Дніпро - бренд та стиль міста Черкаси.

Мешканці міста тісно пов'язують річку Дніпро з Черкасами і вбачають у цьому потужний потенціал для розвитку міста.

Дніпро - це зона відпочинку та розваг для місцевих мешканців.

Дніпро - це бренд міста, що створює нові можливості для бізнесу і туризму в Черкасах.

Дніпро - це місце, де місцевий бізнес, або зовнішній інвестор може реалізувати свої креативні ідеї на тему води.

В чому унікальність міста зараз і в чому може бути унікальність міста в майбутньому? Місто має глибоку історію та неймовірні локації на Дніпрі. Дніпро в Черкасах має свою особливу унікальність, яка має стати стилем міста, розкрити водну тематику на вищому рівні, що буде формувати чітку ідентичність міста. Тема води буде максимально присутньою в культурі міста, в її його архітектурі, парках, креативних локаціях.

Одним із важливих та якірних об'єктів стане набережна Черкас на Дніпрі. Набережна має стати однією з найцікавіших частин міста, де можуть захопливо та безпечно відпочити місцеві мешканці та гості міста. А стильні, креативні ресторації, готелі, атракціони та інші заклади розваг і відпочинку на воді сприятимуть гарному настрою відвідувачів та формуванню відчуття особливості та унікальності Черкас.

Визначним чинником є фон набережної і простору водосховища - прибережна зона Черкас - забудова Митниці та берегові схили, які разом є обличчям міста.

Черкаські берегові схили споконвіку є найбільш привабливим місцем відпочинку городян та принадою для відвідувачів міста. Беззаперечна історична цінність цієї території не може ніяким чином порівнюватися з естетичним потенціалом саме ландшафту.

Це природне утворення простягається вздовж всього міста і є найбільш недооціненим скарбом Черкас - "золотим дном" для Черкас, як рекреаційних, так і туристичних.

Фестивалі та інші цікаві культурні події по новому розкриватимуть перед людьми оновлене, унікальне місто зі своїм неповторним стилем.

Черкаси мають стати максимально комфортними для туристів, які цікавляться відпочинком на воді, серед красивих краєвидів Дніпра, чи бажають заглибитись в історію регіону, з якого почалось козацтво в Україні.

Слід також орієнтуватися на сучасні напрямки туризму, що динамічно

розвиваються, цікаві як для українців, так і для іноземних туристів (діловий, оздоровчий, культурний, історичний, спортивний, подієвий, еко/зелений, гастрономічний, рекреаційний тощо), чітко орієнтовані на відповідні цільові групи, та мати гармонійний мікс традиційних та альтернативних видів туризму.

Широкі розливи Дніпра сприятимуть розвитку спорту та відпочинку на воді.

Черкаси - спокійне місто, яке живе у гармонії з Дніпром та природою і готове прийняти до себе всіх тих, хто втомився від поспіху великого міста.

SWOT

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> • Місто знаходиться в центральній частині України, зокрема поруч з Києвом. • Місто розташоване на основній річці Дніпро, має унікальні краєвиди, розлоге плесо води - ширина - 11 км, довжина водосховища 185 км. • Місто має 17 км набережної, що розширює туричний потенціал та умови для формування унікальної складової міста • Зелене місто - на території міста розташований найбільший в Україні Сосновий бір природного походження площею 28,5 тис. га. • Наявна база яхтового клубу • Наявність музеїв, закладів культури, філармонії, зоопарку, парків відпочинку • Черкащина має багаторічну історію, пов'язану з козацтвом • Наявність розгалуженої системи ресторанів та кафе • Налагоджені відносини з містами-побратимами інших країн • Наявність місцевих ЗМІ, креативних агенцій, що популяризують місто • Наявність щорічних традиційних фестивалів та подій • Черкаси славляться лідерами думок національного масштабу у сферах культури, спорту, освіти, медицини, науки, бізнесу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Відсутність прокомунікованої ідентифікації, унікальності, бренду міста • Відсутність туристичного порталу • Відсутність туристичної та культурної стратегій • Недостатня кількість об'єктів розміщення туристів, доступних для різних категорій населення, та просторів для великих подій, конференцій • Низька поінформованість туристів про принади Черкас • Обмежене транспортне сполучення з іншими великими містами • Екологічні виклики з Дніпром: • 7.1. Слабка течія Дніпра (низька проточність, цвітіння) • 7.2. Забрудненість річки викидами та зливами. • 7.3. Зниження видового складу риби. • Ускладнений рух суден. • Один міст через Дніпро. • Відсутність упорядкованої набережної. • Брак тематичних подій, пов'язаних з брендом міста. • Застарілий фонд культурних закладів.

<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> • Популяризація внутрішнього та міжнародного туризму, потенціал до більш масштабного залучення іноземних туристів в Україну, відповідно і в Черкаси • В Україні досі мала кількість міст, що мають визначений бренд і активно його популяризують на національному та міжнародному рівнях • Консолідація зусиль та співробітництво з територіальними громадами області • Залучення державних та міжнародних ресурсів через програми Великого державного будівництва, ДФРР, УКФ, інших програм для інфраструктурного та гуманітарного розвитку. • Річкове сполучення з іншими містами • Можливість Черкас долучитись до Національного проекту очищення Дніпра • Наявність міжнародних програм технічної і фінансової допомоги у сфері екології 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> • Посилення епідемії Covid-19, зниження міграції, туристичних потоків • Стрімкий розвиток інших міст, що впливатиме на підвищення конкуренції • Виїзд кваліфікованих кадрів в інші міста та закордон • Спад економіки, зниження доходів населення • Неприятлива зміна законодавства • Загострення екологічних проблем, глобальне потепління • Загострення військового конфлікту
---	---

Для втілення пріоритету розвитку міста “Дніпро - бренд і стиль міста” визначені такі стратегічні та операційні цілі:

Стратегічні цілі:

➤ **Розвиток впізнаваності та унікальності міста.**

Черкаси мають сформувати свою чітку і впізнавану ідентичність, яка тісно пов’язана із темою води. Місто має підтримувати проекти що її підкреслюють а також його розробити план промоції для поширення інформації про принади та цікавинка позЧеркас унікальним містом, яке обов’язково варто відвідати.

➤ **Розвиток культури та туризму.**

У Черкасах напрацьовані стратегічні документи щодо розвитку туризму та культури. Культурні проекти, такі як фестивалі, мистецькі виставки тощо, активно підкреслюють ідентичність та створюють особливу атмосферу міста, а розвинена туристична інфраструктура, чистота і охайність створюють комфорт і безпеку для мешканців та гостей Черкас.

➤ **Розвиток HORECA**

Важливою частиною туристичної інфраструктури являються заклади

харчування та відпочинку. В Черкасах активно розвивається тематичний та креативний ресторанний бізнес, який на рівні з культурними подіями, формує унікальний стиль та атмосферу міста. Разом з тим зростає кількість та якість готелів, які можуть прийняти всіх туристів, які відвідують місто. Акцент на заклади, що можуть забезпечувати події на 1000 учасників.

Операційні цілі:

- **Створення бренду міста та унікальної атмосфери навколо теми води.** Проведено обговорення, розроблено та затверджено бренд міста. Разом з тим проведено обговорення та напрацьовано рекомендації для забудовників та підприємців щодо тематики, зовнішнього та внутрішнього стилю майбутніх забудов чи вже існуючих архітектурних об'єктів.

- **Підвищити туристичну привабливість міста.**

Черкаси екологічно чисте місто, що опікується питаннями екодизайну середовища. Місто розвиває у комфортну туристичну інфраструктуру, здійснює заходи та реалізує проекти покращення просторів.

Забезпечує інтенсивний благоустрій парків та зелених насаджень міста, як безперервної мережі зелених зон міста

- **Підтримка та створення нових туристичних та культурних продуктів.**

У Черкасах з'являються нові цікаві туристичні локації та маршрути по ним. Також активно розвиваються гастро тури, туризм і відпочинок на воді.

- **Розвиток об'єктів туристичної інфраструктури, рекреації та відпочинку.** Активно будується набережна Дніпра та ведеться благоустрій центральної частини міста. Створюються та ремонтуються паркові зони, зелені зони відпочинку.

Заходи і проекти

- ❖ Розроблення бренду міста
- ❖ Розроблення і впровадження маркетингової та промо кампанії міста
- ❖ Розроблення та реалізація інфраструктурних проектів за тематикою води (тематичні парки, фонтани, музеї тощо)
- ❖ Розроблення і впровадження туристичної стратегії міста
- ❖ Створення та підтримка туристичного сайту міста
- ❖ Розроблення та реалізація проекту розвитку Набережної м. Черкас та прибережних територій і берегових схилів, як якірних елементів міста
- ❖ Створення пішохідних вулиць в місті із локаціями для якісного відпочинку
- ❖ Створення нових ексклюзивних екскурсійних програм
- ❖ Створення театру на воді
- ❖ Розвиток та популяризація яхтингу

- ❖ Проводити тематичні фестивалі, стилізовані TOP події міста у сфері культури та туризму, їх промоція
- ❖ Підтримка водних видів спорту
- ❖ Організація міських конкурсів туристичних та культурних проєктів
- ❖ Підтримка впровадження проєкту Школи сервісу, що має
- ❖ Стимулювання розвитку системи розміщення та закладів відпочинку міста
- ❖ Створення систему інформаційно туристичних центрів у міст

Індикатори:

- Унікальна ідентифікація міста Черкаси серед інших міст країни
- Зростання кількості відвідувачів культурно-розважальних закладів та подій міста
- Збільшення кількості туристів на рік
- Збільшення кількості публікацій (позитивних та нейтральних) в ЗМІ
- Зростання фінансових надходжень до бюджету від туризму.

Очікувані результати

В результаті досягнення цілей пріоритету Черкаси матимуть сформований чіткий і впізнаваний бренд туристичного міста. Очікується збільшення кількості туристів, які охоче будуть користуватись послугами і товарами, які надаватиме місто і таким чином позитивно впливатимуть на розвиток економічного зростання Черкас. Ресторанно-готельний бізнес вийде на новий конкурентний рівень, в результаті чого зросте якість послуг у відповідній сфері.

Пріоритет 2: Економічне зростання

Громада може бути успішною тільки тоді, коли в ній активно розвивається економіка та зростає добробут населення.

Пріоритет націлений на створення сприятливих умов для активізації підприємницької діяльності та поліпшення інвестиційного клімату, диверсифікацію економіки міста, з акцентом на смарт-спеціалізацію, розвиток креативних індустрій підвищення конкурентоспроможності підприємництва та підвищення його ролі у соціально-економічному розвитку міста, створення умов для інвестування в проекти, що спрямовані на розвиток, залучення до спільної роботи всіх зацікавлених секторів економіки, позиціонування міста як надійного партнера та перспективної території для ведення. Місто підвищує конкурентоспроможність традиційних галузей, підтримує розвиток нових і створює власний продукт.

Пріоритет сфокусований на досягнення основних операційних цілей та включає завдання щодо:

- створення сприятливого середовища для започаткування і ведення підприємницької діяльності, надання підтримки суб'єктам підприємницької діяльності через удосконалення інструментів фінансової підтримки, формування підприємницької культури за рахунок підвищення рівня компетенцій, популяризації підприємницької діяльності, покращення комунікації та розвиток інфраструктури підтримки підприємництва

- диверсифікації економіки міста через розвиток малого й середнього підприємництва, підтримку креативної економіки, впровадження інновацій, підвищення наукоємності усіх галузей економіки

- просування економічного потенціалу міста, зокрема через розвиток міжрегіональної та міжнародної співпраці, поширення інформації про інвестиційні пропозиції міста, продукцію і послуги місцевих виробників та надавачів послуг, туристичний потенціал міста, сприяння налагодженню ділових контактів;

- посилення діяльності із залучення інвестицій до міста та створення привабливого інвестиційного іміджу, залучення коштів міжнародної технічної допомоги та кредитних коштів на реалізацію суспільно важливих проектів міста.

Місто має великий потенціал у медично-оздоровчо-реабілітаційно-спортивній сфері. Професійні лікарі, якісне обладнання, нові медичні комплекси, якісний підхід до надання послуг та сервісу є підґрунтям для створення

об'єктів з високим рівнем медичних послуг. А природні парки, доглянуті зелені зони міста, що поруч із медичними закладами, забезпечуватимуть легкий доступ до відпочинку для пацієнтів та прискорення їх одужання.

У Черкасах активно розвивається ІТ сфера, яка потребує все більше робочого і креативного простору. Тому в майбутньому у Черкасах з'являться різного роду хаби та робочі простори, які сприятимуть розвитку ІТ та формування цифрових продуктів, дадуть місця для роботи та презентацій.

Широкий спектр бізнес-подій та івентів, які будуть відбуватись у місті, на базі створених робочих та креативних просторів, дадуть змогу рекламувати місцевий продукт та залучати експертів з інших регіонів країни та світу. Бізнес-форуми пріоритетних галузей економіки - обов'язковий елемент розвитку міста.

Разом з тим місто буде рухатись у напрямку диверсифікації доходів у громаді. Зростання економіки буде відбуватись завдяки підтримки місцевого бізнесу, оптимізації витрат, впровадження кругової економіки та збільшення прибутковості комунальних підприємств за рахунок реорганізації та оптимізації робочих процесів і підвищення якості наданих послуг.

Окрім того розвиток кадрового потенціалу активно сприятиме економічному зростанню громади, для чого потрібно налагодити синергію влади, бізнесу та освітніх інституцій.

SWOT-аналіз

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> • Підприємницька активність черкащан - розвиток діючих та створення нових компаній, фізичних осіб-підприємців, збільшення самозайнятих осіб • Розвиток ІТ індустрії в місті • З'являються нові кафе та ресторани в місті • Наявність вищих освітніх закладів, коледжів, професійно-технічних навчальних закладів, що готують кадри • Наявність кваліфікованих кадрів у сфері медицини, реабілітації, спорту та ІТ, на послуги яких є попит і в Україні, та за кордоном. • Наявний запит у суспільства на інноваційні продукти • Наявність громадських рад підприємців як джерела комунікації з ОМС • Розвинута промисловість • Перепрофілювання хімічної промисловості в екологічне виробництво • Природний потенціал, що є базою 	<ul style="list-style-type: none"> • Спад хімічної промисловості та машинобудування, що призводить до зниження надходжень до бюджету • Низький рівень комунікації між бізнесом та владою, недостатня кількість платформ для взаємодії • Низький рівень компетенцій, в тому числі розуміння стратегічних підходів у різних секторах суспільства • Недосконала система обліку та звітності щодо розвитку бізнесу в місті • Брак кваліфікованих кадрів, виїзд за кордон та в інші міста по Україні • Брак доступу бізнесу до фінансування • Брак розвитку науково-дослідних інституцій, їх співпраці з бізнесом • Низький рівень інноваційності підприємств та виробництва власного продукту • Високий рівень енергоємності виробництва • Брак інфраструктури для бізнес-конференцій, коворкінгу • Бракує фахових якірних

<p>для оздоровлення та туризму</p> <ul style="list-style-type: none"> • Історичний контекст: Черкаси - царська здравниця, регіон розвитку козацтва 	<p>національних та міжнародних подій в місті у пріоритетних сферах бізнесу</p>
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розвиток механізмів підтримки підприємництва на місцевому рівні • Наявність міжнародної технічної, фінансової допомоги для підтримки бізнесу • Підвищений попит на продукти та послуги медично-оздоровчо-реабілітаційно-спортивної сфери у зв'язку з пандемією та військовими діями на сході України • Трудова міграція - Черкаси можуть залучати кваліфіковані кадри з інших міст та громад • Залучення експертів міжнародного рівня, які готові ділитись власним досвідом • Готовність місцевого бізнесу співфінансувати підготовку кадрів • Розвиток вищої та професійно-технічної освіти, підвищення кваліфікації працівників • Покращення конкурентоспроможності місцевого бізнесу • Реалізація Угоди про Поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі з ЄС 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> • Часта зміна законодавства, недосконалість системи податкових, фінансових та інших інструментів • Клієнти з інших міст та країн не зможуть придбати місцеві товари та послуги - обмеження міграції у зв'язку з пандемією, зниження купівельної спроможності • Вивезення капіталу з регіону та країни • Розвиток тіньової економіки • Згорання реформи місцевого самоврядування - фінансової децентралізації • Більш вигідні умови сусідніх громад, міст для заснування бізнесу, вкладання інвестицій • Низький рівень державної підтримки бізнесу

Для втілення пріоритету розвитку міста “Економічне зростання” визначені такі стратегічні та операційні цілі:

Стратегічні цілі:

➤ **Створення умов для розвитку бізнесу та залучення інвестицій.**

Підтримка підприємництва через створення сприятливих умов для його розвитку, удосконалення механізмів ресурсної і фінансової підтримки, розвитку культури підприємництва, міжсекторального співробітництва, посиленні конкурентоспроможності місцевого бізнесу, сприянні інвестиційній діяльності, створення інформаційних баз активів, формування єдиного публічного реєстру інвестиційних програм та проектів та створенні точок зростання для залучення інвестиційних ресурсів в економіку міста. Разом з тим у місті підтримуються заходи щодо формування кадрового ресурсу шляхом підготовки/перепідготовки

кадрів та створення умов для їх залучення з інших регіонів.

➤ **Диверсифікація економіки міста**

З метою сталого соціально-економічного розвитку місто зацікавлене в диверсифікації економіки. Головною метою щодо цього є стимулювання розвитку інших, альтернативних, галузей економіки. В умовах розвинутого промислового сектору, місто ставить перед собою вирішення двох основних завдань – розвиток існуючих та створення нових бізнесів, що у довгостроковій перспективі позитивно позначиться на активності підприємців, створить передумови для організації нових підприємств без безпосереднього впливу органів влади, забезпечить місто додатковими робочими місцями, підвищить кількість надходжень до бюджетів усіх рівнів.

➤ **Просування економічного потенціалу міста**

Полягає в веденні ціленаправленої маркетингової діяльності щодо формування іміджу Черкас, як надійного партнера, просуванні економічного потенціалу міста шляхом промоції та підтримки місцевого виробника/надавачів послуг на міжнародному та міжрегіональному рівнях, підтримки розвитку бізнес-інфраструктури, розвитку міжрегіональної та міжнародної співпраці.

Черкаси мають підтримувати позитивний імідж як на національному так і на міжнародному рівні, поширювати успішні історії про втілені муніципальні та бізнес-проекти, широко комунікувати і презентуватись на всіх головних форумах, виставках країни та за її межами. Влада має підтримувати та розробляти заходи щодо системної комунікації з інвесторами та підприємцями в місті щодо формування якісного місцевого продукту і послуг.

Операційні цілі:

- Розвиток інструментів та механізмів підтримки підприємницької діяльності та залучення інвестицій
- Посилення конкурентноспроможності місцевого бізнесу
- Розвиток кадрового потенціалу
- Стимулювання розвитку креативних індустрій
- Підтримка проектів «кругової» економіки
- Підвищення прибутковості комунальних підприємств
- Розвиток комунікації влади і бізнесу
- формування позитивного іміджу міста

Проекти та заходи:

❖ Створення Центру підтримки підприємництва та розвитку креативних індустрій

створення мультифункціонального простору для розвитку, коворкінг-центру, зони вільного спілкування та навчання зокрема:

- надання консультацій з питань підприємництва;
- бізнес-освіта (семінари, курси, тренінги, інкубаційні навчальні програми для молоді);

- *бізнесові і культурні івенти (виставкові заходи, форуми, бізнес-конференції тощо);*
- *створення творчих лабораторій за напрямками: візуальне мистецтво, медіамистецтво, театр і перформативне мистецтво, література, фото- та кіношколи, школи екскурсоводів тощо*
- *співпраця з ІТ спільнотою, зокрема у запровадженні навчальних програм*
- ❖ **Розвиток фінансових механізмів підтримки підприємництва:**
- *часткове відшкодування витрат СПД (за залученими кредитами, на участь у виставково-презентаційних заходах, підтримка відшкодування витрат СПД на цифровізацію (створення сайтів, онлайнпродажі тощо), енергоефективні заходи тощо);*
- *підтримка пріоритетних проектів з міського бюджету (на умовах співфінансування), зокрема проектів «кругової економіки», підтримка проектів соціального підприємництва;*
- *мікрогрантування стартапів для початківців;*
- *фінансова підтримка СПД для проведення спільних маркетингових кампаній на нових цільових ринках та проектів з просування продукції;*
- *сприяння у залученні суб'єктів малого і середнього бізнесу до участі у програмах з надання фінансово-кредитної підтримки, у тому числі міжнародної технічної допомоги, а також за рахунок донорських організацій*
- ❖ **Створення онлайн бізнес-платформи** (для надання інформаційної підтримки про інвестиційні ресурси, можливі проекти ППП, кадровий потенціал, фінансову підтримку, конкурси, події тощо)
- ❖ **Створення місцевої краудфандингової платформи** для реалізації міських проектів (Че –спільнокошт).
- ❖ **Створення Індустріальних парків** на території міста з забезпеченням відповідною інфраструктурою
- ❖ **Активізація інвестиційної діяльності**, розвиток публічно-приватного партнерства, створення «точок росту» для залучення інвестицій в економіку;
- ❖ **Розвиток економічного співробітництва та міжнародної співпраці**, стимулювання створення бізнес-об'єднань, підтримка та просування місцевих товарів і послуг (залучення до бізнес-місій, участі у виставках і форумах, розвиток міжнародної співпраці та обмін досвідом, зокрема з містами-партнерами, побратимами)
- ❖ **Створення Центру перекваліфікації кадрів** (спільно з МЦЗ, навчальні центри з можливістю швидкого навчання, підвищення кваліфікацій персоналу, повного репрофілювання з акцентом на робітничі професії);
- ❖ **Впровадження стандартів обліку і звітності на комунальних підприємствах міста**, перехід до ринкових моделей управління, підвищення якості послуг
- ❖ **Організація фестивалів, івентів, виставкових заходів, форумів, конференцій тощо бізнес спрямування**
- ❖ **Активізація роботи громадських рад підприємців** (Ради підприємців, Ради директорів підприємств міста, інших організацій та об'єднань

підприємців міста) зокрема щодо обговорення проблемних питань та пошуку шляхів їх вирішення

❖ **Поширення історій успіху місцевого бізнесу, промоція місцевих виробників та надавачів послуг** (розроблення та поширення інформаційно-презентаційних матеріалів, відеоролики, інформація в ЗМІ окремі зустрічі з менторами і експертами тощо)

Індикатори:

- Зростання кількості малих та середніх підприємств міста;
- Збільшення кількості робочих місць;
- Позитивна міграція кваліфікованих кадрів у місто;
- Підвищення рівня середньої оплати праці в місті;
- Збільшення заходів ділової активності;
- Збільшення різноманітності місцевих продуктів та послуг;
- Розвиток нових галузей в місті;
- Збільшення залучення інвестицій в місто;
- Зростання рівня задоволеності бізнесу сервісом та комунікацією з ОМС;
- Зростання прибутковості комунальних підприємств;
- Зростання експорту товарів та послуг за кордон;
- Збільшення надходжень до місцевого бюджету.

Очікувані результати

У Черкасах спостерігається стале економічне зростання. Активно працюють різні програми, майданчики та акселератори для розвитку бізнесу. Збільшився об'єм зовнішніх інвестицій та зросла кількість підприємств малого та середнього бізнесу, відповідно збільшилась кількість робочих місць. Черкаси випускають продукти і послуги високої якості, тому збільшився рівень заробітної плати. Влада системно співпрацює з бізнесом, що дозволяє втілювати в життя потужні проекти, які сприяють економічному зростанню самих бізнесів та міста в цілому.

Пріоритет 3: Комфортне, ефективне і розумне місто.

Черкаси - це зелене, безпечне місто із чистою водою та повітрям. Саме такими бачать мешканці Черкаси.

Мешканці міста і гості мають відчувати себе комфортно і безпечно, тому велика увага буде приділятися екологічному напрямку. Насамперед це стосується якості води та повітря. Завдяки впровадженим системам моніторингу, проектам з очистки стічних вод, удосконалення систем фільтрації та очистки води, в місті покращуються якісні характеристики повітря та води.

Місто опікується питаннями та планує активно впроваджувати екологічні системи поводження зі сміттям. Завдяки впровадженню системі сортування та переробки, системі контролю та екологічній освіті громадян, рівень засміченості міста має значно знизиться. Будуть облаштовуватись нові, креативні зелені зони рівномірно, по всьому місту, де люди зможуть відпочити на свіжому повітрі в будь-яку пору року.

Разом з тим у Черкасах активно буде розвиватись напрямок енергозбереження та енергоефективності. Оновлений електротранспорт, активне впровадження проектів відновлювальної енергії, заходи щодо економії енергії дозволять не лише зменшити витрати бюджету, а зменшити екологічне забруднення.

Черкаси мають стати ще більш безпечними. Дороги в місті будуть якісно відремонтовані, а на вулицях міста, в публічних місцях будуть встановлені камери відеоспостереження, що працюватимуть на виявлення правопорушень.

Буде розвиватись велоінфраструктура. Черкаси стануть більше орієнтуватись на пішоходів та велосипедистів. Місто стане більш освітлене, особливо у місцях де люди перебувають найчастіше. Всі недобудовані, небезпечні та аварійні споруди будуть або відремонтованими і функціонуючими, або обладнані засобами чи системами безпеки, щоб не становити загрози для мешканців чи гостей міста.

Служби реагування в місті будуть організовані таким чином, щоб скоротити час реагування на різного роду проблемні випадки в місті. Разом з тим, ці служби стануть ще більш доступними та ближчими до людей. У Черкасах буде створений єдиний безпековий центр, який охопить усі департаменти та комунальні підприємства, що працюють у сфері безпеки.

Безпека та просторовий розвиток в місті буде відбуватись за тісною взаємодією з мешканцями громади. Через різного роду інструменти участі та електронну систему “Розумне місто”, громадяни будуть комунікувати з владою, вирішувати проблеми в місті та розвивати свою громаду. Місцева рада максимально сприятиме цифровій трансформації в місті, щоб зробити свою діяльність ще більш відкритою і прозорою, а взаємодію з мешканцями ще більш простою та ефективною.

SWOT-аналіз

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> • Відремонтована значна частина дорожнього покриття в місті • Системне фінансування реконструкції та ремонтів інженерних мереж (50% відремонтовані) • Розгалужена система міського, зокрема електротранспорту, та приміського громадського транспорту • Є напрацювання у сфері розвитку велоінфраструктури міста • Затверджені Концепція розвитку цифрових компетенцій жителів міста та Стратегія цифрової трансформації Черкащини • Наявні спеціальні IT-програми та продукти (наприклад, BusWay). • У місті розпочато встановлення системи відеоспостереження • Готовність установ безпекового блоку до впровадження цифрових рішень • Наявність державних і місцевих програм з енергоефективності та втілених проєктів протягом 10 років. • Проведений аналіз поточної ситуації енерговикористання у різних сферах міста за спеціальною методикою в рамках проєкту "Європейської енергетичної відзнаки" • Проведене дослідження поводження зі сміттям у місті • Ведеться активна просвітницька 	<ul style="list-style-type: none"> • Старе, зношене обладнання та інженерні мережі ЖКГ • Бракує фахових спеціалістів у сфері ЖКГ • Відсутність впровадження новітніх технологій та IT у сфері ЖКГ • Необхідність залучення великих фінансових ресурсів на оновлення мереж. • Низький рівень застосування альтернативної енергетики. • Відсутність системного впровадження заходів по енергоефективності • Нерозвинута вело-інфраструктура в місті (велосмуги, велодороги, велопарковки). • Недостатньо паркомісць в місті • Відсутність системного моніторингу якості та чистоти води, повітря, ґрунтів • Брак комплексного підходу до формування безпечного міста: місто не покрито відеокамерами, безпекові служби не мають єдиного центру координації та взаємодії, слабе поінформування населення про надзвичайні ситуації та як бути у випадку їх настання. • Перевантаження міських доріг транспортом • Неінклюзивний транспорт та інфраструктура міста

<p>діяльність з екології, енергозбереження, клімату тощо, в т.ч. за участі громадських активістів</p> <ul style="list-style-type: none"> • Місто є активним учасником Асоціації енергоефективних міст України та проекту “Угода мерів” 	
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стимулювання проведення енергоефективних заходів житлового фонду за умов співфінансування • Втілення технологій smart-city для управління містом • Впровадження Національної програми цифровізації - можливість застосування державних цифрових ресурсів для розвитку міста • Залучення інвестицій, міжнародної підтримки для реалізації проектів по енергоефективності, енергозбереженню, відновлювальним видам енергії та екології в цілому • Прийнятий ЗУ “Про обмеження пластикових пакетів в Україні” • Вектор на екологізацію середовища та потужність громадських рухів у даній сфері • Розвиток навчально-сортувального центру 5R • Можливість проведення досліджень міської мобільності 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> • Недосконалість нормативної бази та державного контролю за шкідливим виробництвом та моніторингу виконання приписів. • Висока вартість більшості екологічних проектів та висока вартість (відсоток, умови отримання) фінансування • Непріоритетність екологічних питань для влади всіх рівнів та бізнесу • Згорання фінансування державних екологічних програм • Погіршення екологічної ситуації • Збільшення вартості та обмежений доступ до енергоресурсів • Нестабільність та недосконалість законодавства у сфері енергоефективності та екології

Для втілення пріоритету розвитку міста “**Комфортне, ефективне і розумне місто**” визначені такі стратегічні та операційні цілі:

Стратегічні цілі:

➤ **Екологічна безпека та збереження довкілля**

В Черкасах опікуються питаннями збереження екології, вимірюють рівень забрудненості повітря та води та оперативно реагують на чинники забруднення. В місті налагоджений процес сортування сміття та переробки відходів. Ведеться активна інформаційна кампанія та просвіта мешканців щодо екологічного поводження з побутовими відходами. Активно використовується екологічний, електричний громадський транспорт.

➤ **Ресурсоощадна та енергоефективна система життєзабезпечення міста**

Місто активно впроваджує енергоощадні програми та технології, сприяє розвитку альтернативної енергетики. Освітні, медичні та інші комунальні заклади у своїй роботі керуються принципом енергозбереження. Нові об'єкти будуються вже з урахуванням високих європейських стандартів енергоефективності.

➤ **Просторовий розвиток міста**

Впровадження нового підходу до процесів міського планування, ефективних інструментів для підтримки сталого урбаністичного розвитку з врахуванням і формуванням місцевої ідентичності, збереженням елементів ландшафту, ефективного використання територій для рекреаційних цілей та підвищення якості й привабливості міста на засадах затвердження містобудівних програм і правил забудови найважливіших зон міста, як чинників регулятивного впливу на забудову Черкас.

➤ **Забезпечення високого рівня громадської безпеки міського середовища**

Черкаси прагнуть до забезпечення високого рівня безпеки, служби активно працюють над запобігання порушень порядку та прав інших громадян. В місті працює система раннього оповіщення про небезпеку та система виявлення правопорушень. Такі системи дозволяють збирати дані та використовувати аналітику, щоб прибрати причини появи повторних порушень.

➤ **Цифрова трансформація міста.**

В місті планується активно впроваджувати системи Smart-city, широко застосовувати системи м електронної демократії, яка дозволяє мешканцям Черкас ефективно взаємодіяти з владою. Також акцент робиться на підвищення цифрових навичок місцевого населення та бізнесу. У забезпеченні життєдіяльності міста мають активно застосовуватись електронні сервіси та інструменти.

Операційні цілі:

- **Впровадження нових систем поводження з відходами та дощовою водою.**

В Черкасах працює система збору та переробки переробки сортового сміття. У свою чергу, мешканці міста усвідомлюють важливість переробки сміття тому системно сортують побутові відходи. Проведено модернізацію прийомних каналів дощової води в місті, таким чином, що більше опадів залишається на зелених зонах і живить газони та дерева.

- **Досягнення міжнародних стандартів енергоефективності та енергозбереження.**

У Черкасах розроблено план по енергоефективності, який активно втілюється у життя. Ведеться моніторинг енергоефективності бюджетних установ міста. Насамперед, в рамках плану енергоощадності, модернізовано комунальні заклади та заклади медицини.

- **Створення системи екологічного виховання та просвіти в місті**

Формування нових стереотипів поведінки і мотивацій, націлених на раціональне та екологічно відповідальне ставлення до навколишнього середовища, використання енергії у всіх верств населення.

- **Розвиток і модернізація міської інфраструктури.**

Розроблення плану заходів з реконструкції і будівництва з систем міської інфраструктури, зокрема систем теплопостачання, водопостачання та водовідведення, зовнішнього освітлення, транспортної інфраструктури. Місто планує будівництво об'їзної дороги, а також міських транспортних мереж, що зменшать транспортне навантаження в місті. В Черкасах активно впроваджуються проекти розвитку велоінфраструктури. А також приділяється особлива увага зонам відпочинку населення: парки, сквери, бульвари. В місті опікуються питаннями безпритульних тварин. Також планується будівництво крематорію та колумбарію.

- **Збалансований розвиток зелених зон міста.**

В Черкасах діють програми з озеленення. Будуються нові зони та ремонтуються ті, що вже побудовані. Заповідні зелені зони доглянуті та знаходяться під суворим наглядом і охороною.

- **Покращання міської мобільності, підвищення транспортної доступності, розвиток логістичного потенціалу.**

З'являються нові рішення планування міської мобільності, що стимулюють перехід до більш чистих та більш стійких видів транспорту, реалізацію проектів, направлених на зменшення екологічного впливу на довкілля та споживання енергії, поліпшення комфорту життя мешканців міста. В Черкасах надається пріоритет пішоходам і громадському транспорту. Стимулюється розвиток міського електротранспорту.

- **Формування інклюзивно орієнтованого простору та рівних можливостей**

План формування інклюзивності міста активно обговорюється з мешканцями. Бюджетні заклади міста стали ще більш інклюзивними. Зони відпочинку та спортивні майданчики обладнані елементами, що забезпечують інклюзивність. Громадський простір став ще більш доступним всім категоріям населення.

- **Профілактика правопорушень та підтримання публічної безпеки.**

У місті функціонує електронна система безпеки. Місто стає більш зручним та доступним для велотранспорту. Ведеться інформаційна кампанія серед населення, щодо правил публічної поведінки та дотримання правил безпеки. Впроваджено системи безпеки міста, в т.ч. раннього сповіщення про небезпеку.

- **Впровадження сучасних стандартів управління розвитком територій із залученням громади.**

В Черкасах активно впроваджується цифрова стратегія міста.

Функціонують електронні сервіси. Міська рада перейшла на електронний документообіг та максимально застосовує відкриті для громадян електронні сервіси у своїй діяльності. Кількість ЦНАПів міста збільшилась. Разом з тим розширилась кількість та якість надання адміністративних послуг.

- **Впровадження систем управління smart-city.**

В місті запроваджуються розумні технології управління містом. Активно функціонує автоматична електронна система управління дорожнім рухом.

- **Підвищення базових цифрових навичок населення.**

Громадяни розуміють, як і для чого використовувати електронні сервіси. В місті діють програми з цифрової просвіти. Різні онлайн курси, тренінги для громадян, які підвищують рівень користування електронними сервісами міста.

- **Підвищення рівня прозорості і підзвітності ОМС.**

Заходи і проекти

- ❖ Розроблення та впровадження довгострокового Плану сталого енергетичного розвитку та клімату міста до 2030
- ❖ Забезпечення ефективної системи енергоменеджменту та енергомоніторингу в бюджетних установах міста
- ❖ Впровадження стандартів закупівель за бюджетні кошти
- ❖ Впровадження «зеленого офісу» в громадських будівлях
- ❖ Формування екологічної свідомості та поведінки (*просвітництво, конкурси*)
- ❖ Збереження та підсилення зелених зон міста (*відновлення конкурсу «Оточи себе красою», при коригуванні генерального плану забудови міста врахувати перспективні зелені зони міста, «Ботанічний сад» ЧНУ*)
- ❖ Впровадження концепції для поводження з дощовою водою та поливу зелених зон міста (*мінімізувати попадання дощової води у мережі й максимально активізувати поглинання чи накопичення її альтернативними способами*)
- ❖ Проведення дослідження міської мобільності
- ❖ Модернізація (реконструкція) інфраструктури міського електротранспорту
- ❖ Розвиток і підтримка велосипедного руху, створення відповідної інфраструктури
- ❖ Розвиток системи громадського електротранспорту
- ❖ Розроблення концепції розвитку паркувального простору міста
- ❖ Автоматизація системи управління дорожнім рухом міста
- ❖ Аналіз аварійності у місті та критичних точок безпеки
- ❖ Будівництво нових транспортних шляхів, що зменшать транспортне навантаження на мережі та мінімізують кількість транзитного
- ❖ Розширення механізмів та інструментів житлового будівництва (формування фонду доступного, соціального житла, пільгового молодіжного будівництва)

- ❖ Залучення громади до планування міського простору (створення дорадчих органів із залученням громадськості, проведення відкритих конкурсів на найкращий проект будівництва тощо)
- ❖ Ревіталізація міського простору
- ❖ Розвиток і модернізація інфраструктури міста
- ❖ **Розроблення і впровадження цифрової стратегії міста**
- ❖ Модернізація веб-порталів міста
- ❖ Збільшення кількості on-line сервісів міста (картка містянина, е-квиток, трекари)
- ❖ Підвищення базових цифрових навичок населення
- ❖ Створення нових інструментів підзвітності міста
- ❖ Підвищення якості місцевих сервісів і послуг, зокрема продуктивності ЦНАП (швидкість надання послуги, кількість on-line послуг)

Індикатори:

- Позитивна динаміка рівня задоволеності громадян наданими послугами ОМС
- Зростання відчуття безпеки громадян
- Зниження рівня адміністративних та кримінальних правопорушень
- Зниження рівня ДТП
- Зниження рівня захворюваності населення
- Позитивна динаміка рівня чистоти повітря та води

Очікувані результати

В Черкасах помітно покращився рівень чистоти повітря, води та й екологічного стану в цілому. Мешканці міста відчувають себе більш здоровими та енергійними. Заходи з енергоощадності дозволяють місту суттєво економити і направляти кошти на інші важливі стратегічні напрямки розвитку міста. У місті знизився рівень правопорушень, а громадяни стали почувати себе більш захищеними. Місто стало більш вільним від автотранспорту і зменшилась кількість ДТП. Зріс рівень якості надання адміністративних послуг.

Пріоритет 4: Гармонійний розвиток особистості протягом життя.

Черкаси - це сучасне місто, де люди постійно навчаються, розвиваються і мають можливість реалізувати себе.

Черкаси - це місто, де люди мають мотивацію, бажання та здоров'я творити, винаходити, розробляти.

Черкаси - це місто де жити цікаво та комфортно.

У місті з'являться нові публічні простори для креативної творчості та неформальної освіти громадян. Різні творчі та наукові хаби, виставкові майданчики сприятимуть креативності серед мешканців. У новостворених громадських просторах мешканці громади зможуть більше спілкуватись між собою та цікаво проводити власне дозвілля. Розвивати свою креативність, творчість, створювати свій власний культурний продукт. Центри з неформальної освіти дозволять розширити горизонт знань мешканців незалежно від їх віку.

Разом з тим, мешканці Черкас дуже активні і охоче приймають участь розвитку міста. Люди створюють власні громадські ініціативи та досягають успішних результатів. Вони активно використовують наявні електронні інструменти громадської участі та інші методи комунікації з владою. Місцева влада підтримує ініціативи громадян, особливо ті, які направлені на стратегічний розвиток міста.

В Черкасах активно буде розвиватись система освіти. Нові, сучасні підходи до процесів організації навчального процесу та викладання піднімуть рівень якості освітніх послуг. Освіта молоді буде сприяти розвитку громадянської свідомості, критичного мислення, мотивувати до суспільно-політичної активності, вмінню вибудовувати соціальні зв'язки, спонукати до здорового життя фізично та духовно. А програма з посилення кадрового потенціалу освітян дозволить повною мірою сприяти розвитку системи освіти в Черкасах.

Завдяки активній інформаційній кампанії щодо здорового способу життя, мешканці міста будуть більш здоровими та енергійними, а значить щасливішими. Таку інформаційну кампанію будуть підтримувати представники міської ради, спортивних, освітніх та медичних установ. У місті будуть

облаштовуватись різні спортивні майданчики з інформаційними стендами, які допоможуть мешканцям різного віку займатись здоровим спортом.

Чималу увагу буде приділено формуванню інклюзивності громадських просторів, щоб рівний доступ мали всі мешканці Черкас, в тому числі люди з особливими потребами.

Також для черкащан є важливими сімейні цінності, толерантність, захист прав дітей та громадян в цілому. На базі Черкаського міського центру соціальних служб будуть проводитись навчання для мешканців щодо підтримки міцної родини та запобіганню домашньому насильству та булінгу. Також будуть працювати відповідні установи і для постраждалих жінок і чоловіків. Спеціальні курси пройдуть представники служб реагування, представники освіти та лікарі, щоб виявити випадки булінгу чи домашнього насильства та запобігти їх повторень у майбутньому.

SWOT-аналіз

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> • Розвиток громадських організацій, об'єднань та рухів • Наявні інструменти участі громадян у розвитку міста • Розгалужена інфраструктура та мережа дошкільних навчальних закладів та загальноосвітніх шкіл • Кваліфіковані кадри у дошкільних навчальних закладів та загальноосвітніх шкіл • Розвиток профільності ЗОШ • Формування широкого кола компетентностей у вищих освітніх закладах • Доступна неформальна освіта для черкащан • Розгалужена мережа комунальних позашкільних освітніх закладів • Розгалужена система медичних комунальних та приватних закладів • Наявні висококваліфіковані кадри у сфері медицини • Активна участь представників освіти та медицини у міжрегіональних та міжнародних програмах обміну. • Наявність бази для підтримки 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатня кількість громадських просторів • Недостатня залученість громадян до участі у прийнятті рішень • Недостатній рівень комунікації та зворотного зв'язку між владою та громадянами • Зарегульованість освітньої сфери • Недостатня база неформальних закладів освіти • Відсутність якісної профорієнтації учнів. • Недостатня актуальність спеціальностей вищої та професійно-технічної освіти • Навчальні заклади випускають більше кадрів, ніж є пропозицій на місцевому ринку праці. • Матеріально-технічна база освітніх закладів не відповідає сучасному стану розвитку науки та техніки • Бракує новітніх підходів у сфері медицини та можливостей для конкуренції • Відсутня система оцінки якості

<p>здоров'я мешканців - спортивні майданчики, комплекси, секції, тренажерні зали тощо.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Високі досягнення та наявність фахівців у сфері спорту 	<p>послуг у сфері медицини</p> <ul style="list-style-type: none"> • Застаріла матеріальна база медичної сфери • Недостатній рівень впровадження інновацій в освітній та медичній сферах • Відтік кадрів за кордон та в інші міста України • Брак популяризації здорового способу життя та практики фізичної культури серед населення.
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> • Освітня реформа, зниження зарегульованості навчальних програм • Збільшення альтернативного та приватного сектора в шкільній та дошкільній освіті і вихованні • Підготовка спеціалістів майбутніх професій та гнучкий підхід до існуючих потреб бізнесу за рахунок розвитку ранньої профорієнтації, перепрофілюючої, додаткової освіти • Розвиток профілактичної складової охорони здоров'я • Фінансова підтримка медичної та освітньої сфер з боку місцевої влади, держави, донорів, інвесторів • Розвиток та підвищення кваліфікації кадрів в освітній та медичній сферах • Розвиток інструментів участі громадян у житті міста • Популяризація активної участі громадян у розвитку територіальних громад 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поглиблення зарегульованості Міністерств, що негативно позначиться на місцевому рівні • Недосконалість законодавчої бази • Згорання реформ у сфері освіти, медицини, місцевого самоврядування • Поява нових небезпечних захворювань та вірусів • Поглиблення недовіри до влади серед населення, розчарування

Для втілення пріоритету розвитку міста **‘Гармонійний розвиток особистості протягом життя’** визначені такі стратегічні та операційні цілі:

Стратегічні цілі:

➤ **Створення креативного середовища для самореалізації і дозвілля.** В Черкасах створюються креативні громадські простори для населення. Люди

більше спілкуються один з одним, розвивають свій креативний потенціал. Мешканці міста мають можливість проявити свої творчі здібності, займатись цікавими і суспільно корисними справами.

➤ **Активізація участі мешканців у розвитку і управлінні містом.** Громадяни приймають активну участь у житті Черкас. Люди долучаються до обговорення різного роду питань, що стосується важливих потреб громади, створюють власні ініціативи та досягають успішних результатів. Влада у свою чергу активно консулюється з мешканцями громади і використовує пропозиції громадян під час прийняття рішень.

➤ **Розвиток системи освіти у місті.** В Черкасах застосовуються новітні підходи у навчанні, а саме у системі надання загальної освіти. У освітніх програмах активно застосовуються практичні заняття для закріплення теоретичних знань. Одночасно в місті діє програма по підвищенню кваліфікації освітніх кадрів та програма по обміну досвідом між працівниками освіти. Розвивається альтернативна та неформальна освіта.

➤ **Сприяння здоровому способу життя та підвищення медичних послуг.** В Черкасах ведеться активна інформаційна кампанія щодо ведення здорового способу життя та профілактики захворювань. Діють програми, які направлені на покращення рівня надання медичних послуг. Разом з тим у місті діють соціальні програми для підтримки здоров'я всіх категорій населення.

➤ **Місто турботи і сімейних цінностей.** В Черкасах активно діють програми, які направлені на створення середовища для комплексної реабілітації осіб з інвалідністю та запобігання насильства в сім'ї. Працюють центри з надання допомоги постраждалим від насильства жінок та дітей.

Операційні цілі:

- **Створення громадського простору для розвитку ідей та комунікації, якісного дозвілля.** На базі бібліотек створені громадські простори. Також у місті активно створюються Хаби та Коворкінгові центри. Створюються комунікаційні платформи та заклади, які дозволяють проводити великі конференції.
- **Розвиток та підтримка місцевих ініціатив.** Мешканці активно висловлюють свої ідеї, щодо розвитку міста. Створюють та впроваджують власні ініціативи. Місцева влада активно використовує пропозиції громадян під час прийняття рішень.
- **Забезпечення публічної політики** - публічні консультації влади з громадянами. Влада активно комунікує з мешканцями міста. Відбуваються різні обговорення, публічні консультації щодо важливих тем у громаді.
- **Впровадження інноваційних технологій навчання в місті.** У освітніх програмах міста застосовується модульні та дуальні підходи. Активно впроваджується система STEM-навчання. Заклади освіти обладнані всіма

необхідними засобами інклюзивності. Також підходи інклюзивності застосовуються у системі навчання.

- **Підтримка та розвиток альтернативної освіти.** Створені заклади та платформи, які дозволяють фахівцям різних сфер міста здобути додаткові знання в інших напрямках своєї або чужої, але цікавої сфери.
- **Посилення кадрового потенціалу надавачів освітніх послуг.** В Черкасах активно працює програма з посилення працівників освіти. Освітняни активно обмінюються досвідом як на місцевому, національному, так і на міжнародному рівні. Представники освіти отримують вичерпну і актуальну інформацію щодо новітніх міжнародних підходів до надання освітніх послуг.
- **Впровадження нових рішень по попередженню захворювань та підтримки здорового способу життя серед населення.** В місті будуються нові та ремонтуються старі спортивні майданчики з урахуванням підходів інклюзивності. Інформаційна кампанія, яку веде місто, активно спонукає громадян стежити за власним фізичним здоров'ям. Люди розуміють важливість фізичної культури та своєчасного обстеження чи звернення до лікаря.
- **Створення умов для вищого рівня медичних послуг.** У Черкасах проведено моніторинг якості надання медичних послуг. На основі даних з проведеного моніторингу, розробляються програми з підвищення якості медичних послуг для населення.
- **Підтримка соціально вразливої категорії населення.** В місті працюють реабілітаційні програми. Впроваджується програма по безбар'єрній освіті для всіх категорій населення. В місті побудовано центр для підтримки та реабілітації бездомних осіб.
- **Створення соціально відповідального середовища.** В Черкасах створено кризовий центр по запобіганню насильства у сім'ї. Ведеться роз'яснювальна робота із кривдниками.

Заходи і проекти:

- ❖ Створення системи громадських просторів, центрів змістовного дозвілля на базі бібліотек
- ❖ Розширення системи підтримки громадських ініціатив, зокрема фінансової підтримки (громадський бюджет, гранти на реалізацію, спільнокошт тощо)
- ❖ Створення комунікаційних платформ та заходів:
 - Платформа для волонтерів та тих, хто потребує допомоги;
 - «Майстерня міста»;
 - «Банк ідей».
- ❖ Створення хабів та коворкінгів: площі для роботи та великих конференцій
- ❖ Створення Центрів Розвитку (соціальна реабілітація, допомога у працевлаштуванні тощо)
- ❖ Впровадження модульної систему навчання у місті (у пілотних закладах)

- ❖ Впровадження дуальної форми освіти в секторі професійно-технічної освіти
- ❖ Впровадження STEM-навчання в освітній процес закладів загальної середньої освіти міста;
- ❖ Створення у закладах ресурсних кімнат для забезпечення інклюзивного освітнього середовища. Здійснювати придбання обладнання та засобів навчання з урахуванням особливостей та індивідуальних потреб учнів, їхньої безпеки.
- ❖ Забезпечити створення у закладах освіти безбар'єрного освітнього простору (побудова пандусів, поручнів, туалетних кімнат тощо).
- ❖ Створення інформаційно-комунікаційної платформи альтернативної освіти (для розвитку професійних навичок, так у розвитку особистісних якостей)
- ❖ Створення багатoproфільного тренінгового центру (для вчителів або більш широкого формату)
- ❖ Створення та постійне оновлення банку даних суб'єктів підвищення кваліфікації;
- ❖ Взаємодія та співпраця з установами та закладами вищої освіти, міжнародними та громадськими організаціями щодо питань підвищення професійної компетентності педагогічних працівників;
- ❖ Забезпечення умов безперервної професійної підготовки й підвищення кваліфікації шляхом розширення системи методичних заходів щодо розвитку професійної компетентності, інтелектуального потенціалу педагогів, поширення та впровадження перспективного досвіду роботи шляхом проведення конференцій, семінарів, методичних студій, круглих столів, майстер-класів та ін.;
- ❖ Залучення педагогічних працівників до міжнародних програм стажування, навчання та обміну досвідом;
- ❖ Удосконалення системи дистанційної та запровадження альтернативної освіти, що забезпечуватимуть реалізацію інновацій в освіті;
- ❖ Застосування індивідуальних модульних навчальних програм різних рівнів складності залежно від конкретних потреб одержувачів освітніх послуг.
- ❖ Поширення передового педагогічного досвіду шляхом проведення методичних заходів: майстер-класів, семінарів-практикумів, тренінгів, круглих столів, шкіл професійної майстерності та професійної адаптації;
- ❖ Створення інформаційної бази даних форм та методів інноваційних технологій навчання
- ❖ Обмін досвідом у навчальних середовищах для підвищення знань, надання інструментів та інших ресурсів, необхідних у різних освітніх контекстах
- ❖ Запровадження загально міських конкурсів серед вчителів
- ❖ Розробка та впровадження програми превентивних дій щодо підтримки здорового способу життя мешканців міста
- ❖ Створення умов: розгалужена мережа спортмайданчиків, створення мережі закладів діагностики, профілактичної медицини, закладів фізкультури і спорту
- ❖ Розробка та впровадження проекту “Здорові діти та молодь”

- ❖ Провести оцінку надання медичних послуг у міських лікарнях
- ❖ Розробити та впровадити програму підвищення якості надання медичних послуг
- ❖ Створення Центрів розвитку - професійної реабілітації для осіб з інвалідністю.
- ❖ Облаштування інклюзивних спортивно-ігрових дитячих майданчиків «Дитинство без обмежень» для відпочинку, інтерактивних ігор, реабілітації, соціалізації дітей з інвалідністю та їх родин
- ❖ Будівництво міського центру соціальної підтримки та адаптації бездомних осіб
- ❖ Запуск роботи Кризового центру для жінок, що постраждали від насильства
- ❖ Відкриття приміщення для роботи з дітьми, постраждалих від домашнього насильства «Кімната, дружня до дітей» на базі Черкаського міського центру соціальних служб
- ❖ Реалізація корекційних програм для кривдників на базі Черкаського міського центру соціальних служб

Індикатори:

- Зростання рівня задоволеності мешканців міста
- Підвищення рівня активності громадян
- Позитивна динаміка кількості ініціатив громадян, що розвивають місто
- Підвищення рівня задоволеності освітніми послугами мешканців міста
- Підвищення рівня задоволеності медичними послугами мешканців міста
- Зниження рівня проявів насильства в сім'ях
- Підвищення рівня інклюзії та доступності міста
-

Очікувані результати

Підвищення рівня задоволеності життям мешканців міста. Громадяни активно втілюють громадські ініціативи та досягають успіху. Влада активно сприяє громадській активності та вирішенню питань в громаді. Мешканці міста є активними учасниками процесу розвитку Черкас і висловлюють своє позитивні відгуки від синергії в роботі з владою. Також громадяни відмічають, що рівень освітніх та медичних послуг підвищився. Заклади освіти та медицини стали ще більш інклюзивними та доступними для всіх категорій населення.

6. РЕАЛІЗАЦІЯ, ФІНАНСУВАННЯ ТА МОНІТОРИНГ СТРАТЕГІЇ

Реалізація Стратегії розвитку Черкас на період до 2031 року буде втілена Черкаською міською радою та департаментами ради. ЧМР використовуватиме комплексний підхід для досягнення стратегічних пріоритетів і оперативних цілей. Реалізація Стратегії передбачає взаємодію усіх секторів суспільства та їх суб'єктів: органи державної влади та місцевого самоврядування, галузеві асоціації та підприємницькі об'єднання, підприємства, громадські організації, політичні партії та населення міста в цілому.

Ключовими елементами реалізації Стратегії є:

Нормативно-правове забезпечення

Стратегія слугуватиме основоположним документом для розробки інших стратегічних документів, програм соціально-економічного розвитку, формуванню бюджетів, цільових програм, поточних проектів рішень та внесення змін до попередньо прийнятих рішень. Також розроблятимуться плани дій з реалізації, презентації стратегії потенційним партнерам та інвесторам.

Управлінське та організаційне забезпечення

За реалізацію стратегії відповідатиме профільний заступник міського голови, усі департаменти, яких стосуються стратегічні пріоритети, стратегічні та операційні цілі, проекти стратегії. Важливим компонентом втілення стратегії є забезпечення системної комунікації між департаментами для досягнення поставлених цілей. Крім того, кадрове забезпечення має відповідати завданням стратегії. У разі необхідності ЧМР забезпечуватиме працівників ради освітніми курсами, консультаціями, програмами обміну, залученням нових кадрів.

Фінансове забезпечення

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюватиметься за рахунок:

- коштів міського бюджету;

- Державного фонду регіонального розвитку;
- субвенцій, інших трансфертів з державного бюджету;
- коштів іноземних та українських інвесторів;
- коштів, які виділяються за програмами міжнародної технічної допомоги, донорських організацій, благодійних фондів;
- коштів інших можливих джерел.

Усі партнери з реалізації стратегії будуть забезпечені актуальною, достовірною та достатньою інформацією, підтримкою для підготовки і прийняття управлінських рішень.

Інформаційна кампанія

Увесь перебіг реалізації стратегії буде висвітлений через інформаційну кампанію, до якої входитимуть:

- системні публікації на сайті ЧМР, у соціальних мережах
- формування історій успіху та поширення їх в медіа
- промо-ролики для місцевих, національних та закордонних стейкхолдерів
- зовнішня реклама
- розробка і розповсюдження серед потенційних партнерів буклетів
- події з презентації стратегії та результатів її втілення
- інші інформаційні методи популяризації стратегії та інформування досягнень серед стейкхолдерів

Моніторинг та контроль реалізації стратегії

Контролюватимуть хід реалізації стратегії буде Стратегічний комітет, який переформатує свою діяльність з розробки стратегії в її моніторинг і називатиметься - Комітет з моніторингу та контролю впровадження стратегії. До комітету входитимуть - депутати усіх фракцій, громадські активісти, підприємці, експерти галузей. Для моніторингу будуть розроблені окремі звітні квартальні та річні форми, до яких входитимуть опис якісних результатів та ключові показники реалізації стратегії. Звітуватимуть за ними керівники департаментів, відповідальний заступник міського голови. Також передбачені щонайменше раз на рік публічні звіти реалізації стратегії перед широкою громадськістю та окремо секторально за пріоритетами серед зацікавлених сторін - освітян, медиків, екологів, молоді, громадських організацій, підприємців тощо. Під час таких зустрічей мають бути також обговорені пропозиції щодо посилення стратегії та партнерства між владою та громадськістю.

Коригування стратегії

У разі настання факторів, що глобально впливають на розвиток міста (посилення пандемії, природні явища та стихії, екологічні загрози, вступ України до ЄС, значна інфляція чи навпаки зміцнення національної валюти тощо), Стратегія може зазнавати коригування. Пропозиції до коригування готують відповідні департаменти і виносять їх спочатку до обговорення на Комітет з моніторингу та контролю впровадження стратегії, а далі на публічні консультації з громадськістю. Після чого зміни до стратегії можуть бути затверджені міською радою.

7. УЗГОДЖЕНІСТЬ СТРАТЕГІЇ ЧЕРКАС ІЗ ГЛОБАЛЬНИМИ ЦІЛЯМИ ООН, СТРАТЕГІЄЮ ЄС, НАЦІОНАЛЬНОЮ ТА РЕГІОНАЛЬНОЮ СТРАТЕГІЯМИ

Черкаси є частиною регіональної, національної та міжнародної систем. Відповідно стратегія міста має базуватись на стратегіях регіону, України та світу для якісної взаємодії, партнерства та розвитку.

Стратегія розвитку Черкас 2022 - 2032 років узгоджується з:

- Цілями Сталого Розвитку до 2030 року, затвердженими на Саміті ООН;
- Європейською зеленою угодою до 2050 року;
- Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки;
- Стратегією розвитку Черкаської області на 2021 - 2027 роки.

ООН

У вересні 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку відбувся Саміт ООН, на якому було затверджено нові цілі сталого розвитку до 2030 року. Були визначені 17 цілей, що стали ключовими векторами розвитку для країн. Україна приєдналася до виконання даних цілей, а отже місцеві стратегії мають відповідати міжнародним стандартам та даним векторам розвитку.

Цілі сталого розвитку ООН:

Ціль 1. Подолання бідності

Ціль 2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства

Ціль 3. Міцне здоров'я і благополуччя

Ціль 4. Якісна освіта

Ціль 5. Гендерна рівність

Ціль 6. Чиста вода та належні санітарні умови

Ціль 7. Доступна та чиста енергія

Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання

Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура

Ціль 10. Скорочення нерівності

Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад

Ціль 12. Відповідальне споживання та виробництво

- Ціль 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату
- Ціль 14. Збереження морських ресурсів
- Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суші
- Ціль 16. Мир, справедливість та сильні інститути
- Ціль 17. Партнерство заради сталого розвитку

У стратегії розвитку Черкас особливе відображення мають такі цілі як міцне здоров'я і благополуччя (Пріоритет 2 і 4), якісна освіта та гендерна рівність (Пріоритет 4), чиста вода та належні санітарні умови, доступна та чиста енергія (Пріоритет 3), гідна праця та економічне зростання, промисловість, інновації та інфраструктура (Пріоритет 2), сталий розвиток міст і громад (Пріоритет 1 та в цілому вся стратегія), відповідальне споживання та виробництво, мир, справедливість та сильні інститути (Пріоритет 3).

Європейський Союз

Вектором розвитку України визначено стати частиною Європейського Союзу, отже стратегічні рішення як держави в цілому, так міст зокрема має відповідати стратегічним цілям ЄС.

Стратегія ЄС сконцентрована на збереженні довкілля, зеленій економіці, захисту клімату. Відповідно до цього ЄС розробив та затвердив Європейську Зелену Угоду - стратегічний документ із набором політичних ініціатив, мета яких зробити Європейський континент кліматично нейтральним до 2050 року. Усі частини суспільства та економічні сектори грають вагомую роль у даному процесі - від електроенергетики до промисловості, мобільності, будівель, сільського та лісового господарства тощо.

ЄС хоче стати лідером, інвестуючи у реалістичні технологічні рішення, розширюючи можливості громадян та узгоджуючи дії у ключових сферах, таких як промислова політика, фінанси та дослідження, одночасно забезпечуючи соціальну справедливість для справедливого переходу.

Європейська зелена угода покриває такі сфери:

1. Чиста енергія – підвищення ролі альтернативних джерел енергії
2. Стійка промисловість – забезпечення більш стійких та екологічних циклів виробництва
3. Будівництво та ремонт – забезпечення «чистого» будівельного сектора
4. Стійка мобільність – сприяння розвитку стійкого та екологічно чистого транспорту
5. Біорозмаїття – забезпечення стійкості продовольчих систем і «зеленої» аграрної політики ЄС зменшення забруднення
6. Кліматичні дії – перетворення ЄС на кліматично нейтральний регіон до 2050 року

Стратегія розвитку Черкас визначає однією з основних цінностей розвитку міста - екологію. Цілі ЄС та Черкас перегукуються в позиціях екологічної безпеки (контролю за якістю та чистотою повітря, води, землі, сортування сміття,

збереження та розвиток зелених зон тощо), розвитку енергоефективності міста, ревіталізації старих будівель для нових цілей міста, диверсифікацією економіки міста, розвиток підприємництва у безпечних для екології сферах, зниження в структурі економіки міста хімічної промисловості.

На національному рівні Уряд створив міжвідомчу групу, яка координуватиме процеси та рішення, що стосуються подолання наслідків зміни клімату та взаємодії України з Європейською комісією з цих питань. Це також створює додаткове поле для співпраці міста з Урядом та втілення спільних проектів.

Україна

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки включає три стратегічні цілі:

1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах.
2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів.
3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування.

Стратегічні пріоритети та цілі Стратегії розвитку Черкас відповідають цілям Державної стратегії регіонального розвитку. Перша ціль державної стратегії пронизує всю стратегію Черкас. Конкурентоспроможність регіонів відображена в цілях Черкас щодо створення умов для бізнесу і залучення інвестицій, диверсифікації економіки та просування економічного зростання. А розбудова ефективного врядування має своє відображення в третьому пріоритеті Стратегії розвитку Черкас - Комфортне, ефективне і розумне місто.

Щодо операційних цілей Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, то перегукуються з даною стратегією наступні:

1.2. Збереження навколишнього природного середовища та стале використання природних ресурсів, посилення можливостей розвитку територій, які потребують державної підтримки (макро- та мікрорівень)

1.4. Розвиток інфраструктури та цифрова трансформація регіонів

2.1. Розвиток людського капіталу

2.2. Сприяння розвитку підприємництва, підтримка інтернаціоналізації бізнесу у секторі малого та середнього підприємництва

2.3. Підвищення інвестиційної привабливості територій, підтримка залучення інвестицій

3.1. Формування ефективного місцевого самоврядування та органів державної влади на новій територіальній основі (даної стратегії стосується перша частина цілі щодо ефективного місцевого самоврядування)

3.3. Побудова системи ефективного публічного інвестування на всіх рівнях врядування

3.5. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія домашньому насильству та дискримінації

3.6. Розбудова системи інформаційно-аналітичного забезпечення та розвиток управлінських навичок для прийняття рішень, що базуються на об'єктивних даних та просторовому плануванні

Черкаська область

Черкаська область визначила для себе такі стратегічні цілі та SMART спеціалізацію:

1. Економіка: високотехнологічна, продуктивна, експортоорієнтована
2. Люди: професійні, адаптивні, згуртовані
3. Висока якість життя: екологія, безпека, інфраструктура

SMART спеціалізація регіону С.1: Інноваційні агротехнології, глибока переробка сільськогосподарської продукції, висока якість продуктів харчування

SMART спеціалізація регіону С.2: Розвиток ІТ-галузі та інформаційнокомунікаційних технологій

Ціль 1 та SMART спеціалізація регіону С.2. збігаються зі стратегічними цілями міста в пріоритеті “Економічне зростання” - створення умов для бізнесу і залучення інвестицій, диверсифікації економіки та просування економічного зростання на національному та міжнародному рівнях.

Ціль 2 перегукується частково з пріоритетом “Комфортне, ефективне і розумне місто” в контексті стратегічної цілі “Активізація участі мешканців у розвитку і управлінні містом” та більшою мірою з пріоритетом “Гармонійний розвиток особистості протягом усього життя” в контексті стратегічних цілей - створення креативного середовища для самореалізації і дозвілля, розвитку системи освіти у місті, сприяння здоровому способу життя та підвищення медичних послуг, а також місто турботи та сімейних цінностей.

Ціль 3 перегукується з пріоритетом “Комфортне, ефективне і розумне місто” в стратегічних цілях - екологічна безпека та збереження довкілля, ресурсоощадна та енергоефективна система життєзабезпечення міста, забезпечення високого рівня громадської безпеки міського середовища та цифрової трансформації міста

SMART спеціалізація регіону С.1 агросфери не виділена окремо в даній стратегії, проте пріоритет “Економічне зростання” охоплює усі підприємства, бізнесові ідеї мешканців Черкас. Тож у разі подання підприємцями економічно обґрунтованих та інноваційних проектів у сфері сільськогосподарської

продукції, агросфери, місто зможе підтримати і їх на конкурсних основах як і інших.

Щодо операційних цілей Стратегії розвитку Черкаської області, то найближчими до даної стратегії є такі:

1.1. Розвиток підприємницьких ініціатив та бізнес-екосистем

1.3. Маркетинг і брендинг територій

2.1. Висока якість управлінських кадрів

2.2. Якісна система освіти

2.3. Ефективна система охорони здоров'я

3.1. Екологічна безпека та збереження довкілля

3.2. Безпека населення та територій

3.3. Розвиток і модернізація інфраструктури

3.4. Просторовий розвиток та цифрова трансформація регіону

C.2.1. Інновації інформаційно- комунікаційних технологій в секторі регіональної економіки